

DIPLOMADOLGOZAT

Dr. Samu-Nagy István (IDVVDE)
Ipari gépek biztonsága szakmérnök szak
levelező tagozat

GÖDÖLLŐ

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Szent István Campus

Ipari gépek biztonsága szakmérnök szak

**A megfelelőségértékelés hazai intézményrendszere a 765/2008 EK
és az EU 2019/1020 rendelet alapján**

Belső konzulens:	Dr. Földi László Egyetemi docens, tanszékvezető
Külső konzulens:	Ilinszky Gábor főosztályvezető Nemzeti Akkreditáló Hatóság
Készítette:	Dr. Samu-Nagy István IDVVDE levelező tagozat
Intézet/Tanszék:	Műszaki Intézet Mechatronika tanszék

GÖDÖLLŐ

2023

**MŰSZAKI INTÉZET
IPARI GÉPEK BIZTONSÁGA SZAKMÉRNÖK**

DIPLOMADOLGOZAT
feladatlap

Dr. Samu-Nagy István (IDVVDE)

részére

A diplomadolgozat címe:

**A megfelelőségértékelés hazai intézményrendszere a 765/2008/EK és az EU 2019/1020
rendelet alapján**

Feladatkiírás:

Bevezetés, Szakirodalom feldolgozása, Probléma bemutatása, A hazai intézményrendszer elemzése, jellemzése, Gazdasági számítás, Összefoglalás

Közreműködő tanszék: Mechatronika

Külső konzulens: *Ilinszky Gábor, főosztályvezető, Nemzeti Akkreditáló Hatóság*

Belső konzulens: *Dr. Földi László, egyetemi docens, MATE, Műszaki Intézet*

Beadási határidő: 2023. november 06.

Gödöllő, 2023. szeptember 04.

Jóváhagyom

(tanszékvezető)

(szakfelelős)

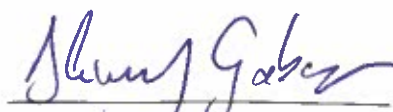
Átvettem

(hallgató)

A dolgozat készítőjének külső konzulense nyilatkozom arról, hogy a hallgató az előre egyeztetett konzultációkon megjelent.

Gödöllő, 2023. 10 hó 26 nap

(külső konzulens)

Tartalom

1. Bevezetés, a terület gazdasági jelentősége	5
1.1. Bevezetés	5
1.2. A terület gazdasági jelentősége.....	6
1.3. A szabályozási terület alapfogalma, a termék.....	11
1.4. A betartandó szabályok természete.....	12
2. Szakirodalmi áttekintés.....	15
3. A feladat bemutatása.....	21
4. A hazai intézményrendszer elemzése, jellemzése	22
4.1. A megfelelőségértékelés kritériumrendszere, folyamata	22
4.1.1. A megfelelőségértékelési eljárás résztvevői.....	22
4.1.1.1. A kijelölő hatóság	22
4.1.1.2. A megfelelőségértékelést végző szervezet (kijelölt szervezet)	23
4.1.1.3. Közreműködő kötelezettségei.....	24
4.1.1.4. Egyéb résztvevők.....	24
4.1.2. A megfelelőségértékelési eljárás folyamatai	24
4.1.2.1. A kijelölés kérelmezése	24
4.1.2.2. A kijelölt szervezetek nyilvántartása	25
4.1.2.3. A kijelölt szervezetek ellenőrzése a kijelölés után	25
4.1.2.4. Összeférhetetlenségi eljárás.....	26
4.1.2.5. Éves jelentéstételi kötelezettség	26
4.1.2.6. Szerződéskötési kötelezettség az eljárás során	26
4.2. A termékek piacfelügyelete	27
4.2.1. A termékekre vonatkozó előírások.....	28
4.2.1.1. Általános biztonsági és megfelelőségi követelmények	28
4.2.1.2. A CE jelölés alapszabályai	29
4.2.2. A gazdasági szereplők kötelezettségei	29
4.2.2.1. A gyártó kötelezettségei	29
4.2.2.2. Meghatalmazott képviselő kötelezettségei	30
4.2.2.3. Az importőr és a logisztikai szolgáltató kötelezettségei.....	31
4.2.2.4. A forgalmazó	32

4.2.3. A piacfelügyeleti hatóság és eljárási szabályai	32
4.2.3.1. A piacfelügyeleti hatóság	32
4.2.3.2. A piacfelügyeleti ellenőrzés és az ahhoz kapcsolható szankciók	33
4.2.3.3. A korlátozó intézkedések egyedi szabályai	35
4.2.3.4. A piacfelügyeleti tevékenységre vonatkozó különös szabályok	35
4.2.3.5. Piacfelügyeleti szempontból különös termékek	36
4.2.4. A piacfelügyeleti hatóság munkájához tartozó feladatok, szervezetek	37
4.2.4.1. A piacfelügyeleti hatóság és az összekötő hivatal	37
4.2.4.2. Importtermékek szabályozása	38
4.2.4.3. Központi Piacfelügyeleti Információs Rendszer	38
4.2.4.4. Közösségi Gyors Tájékoztatási Rendszer	39
4.2.4.6. Piacfelügyeleti programok	39
4.3. Az akkreditáció	39
4.3.1. Az akkreditáció központi szerve és feladatai	40
4.3.2. Az akkreditálási eljárás	40
4.3.3. Az akkreditált szervezet és természetes személy felügyeleti vizsgálata	43
4.3.4. Külföldi akkreditált státusz elismerése	43
4.4. A fejezet összegzése	44
5. Gazdasági számítás	47
6. Összefoglalás	51
7. SUMMARY	52
8. Nyilatkozat	53
9. Irodalomjegyzék	56

1. Bevezetés, a terület gazdasági jelentősége

1.1. Bevezetés

A gépek, ipari gépek, termelő eszközök annak ellenére, hogy fő funkciójuk a termék előállítás, gyártás, de emellett maguk is termékek. Így azokat is elő kell állítani, üzembe helyezni, karbantartani, majd élettartamuk lejártával elbontani, leselejtezni, végső biztonságos elhelyezéséről, vagy újrahasznosításáról gondoskodni. Mindezek alapján a rájuk is vonatkozik a termékekre vonatkozó „általános” előírások nagy része.

Múlt, jelen, jövő, összefüggő fogalmak, amelyeket – ideális esetben – a fejlődés köt össze. A változás során valami módosul, a korábbi állapothoz képest átalakul, függetlenül attól, hogy ez a megfelelő, a kívánt irányban és módon történik-e. A fejlődés az, ami nem csupán a változást jelenti, hanem egyszersmind tökéletesebb, hatékonyabb működést, valamint az egyre jobb eredmények elérését is.

A fejlődés jelenlegi foka számunkra most azt jelenti, hogy mára a 765/2008/EK, valamint az EU 2019/1020 rendeletnek köszönhetően a teljes európai gazdasági térség szereplői egységesen értik és értelmezik a megfelelőségértékelés intézményrendszerét, amelyen keresztül a gépforgalmazás során a gépbiztonság fogalmát és az ahhoz kapcsolódó, az azt szabályozó intézményrendszert egyaránt. Dolgozatomban ezt az intézményrendszert veszem górcső alá, végigtekintve a hazai szabályozás hatályos állapotát, mindvégig elsősorban a gépbiztonsági vonatkozásokat szem előtt tartásával.

Munkám során a célom az volt, hogy a „száraz” jogi szaknyelvet gyakorlatias, mérnöki szemléletű „útmutatóvá szelídítsem”, ami a géptervezés, gépfejlesztés és gépgyártás területén tevékenykedő szakemberek praktikus segédeszköze lehet. Fontos azonban megjegyezni, hogy az „útmutató” jellegből adódóan, az elkészült összefoglaló nem helyettesíti a hatályos jogszabályi előírásokat, csupán azok megértését könnyítheti.

Dolgozatom első részében a bevezetést követően érzékeltetem a gépbiztonság nemzetgazdasági fontosságát, de utalok az európai gazdasági jelentőségére is.

Ezután vázlatos áttekintést adok a gépbiztonságra vonatkozó követelmények területén lezajlott változásokról és szakirodalomról, majd bemutatom a termékbiztonság vonatkozásában fontos alapfogalmakat.

A dolgozat magját és lényegét a megfelelőségértékelés, a kijelölés és az akkreditáció szabályozásának, eljárásainak és folyamatainak részletezése, lényegének kiemelése jelenti, amely során az áttekinthetőség és jobb érthetőség érdekében vizuális megközelítést is alkalmazok.

Munkám gerincét képező megfelelőségértékelés - kijelölés – akkreditáció „trió”-jának megvalósítása, a folyamatos működtetése és felügyelete egyaránt jelentős energiát, erőforrásokat kíván a működtető szervezettől. Ennek aspektusait is áttekintem vázlatosan.

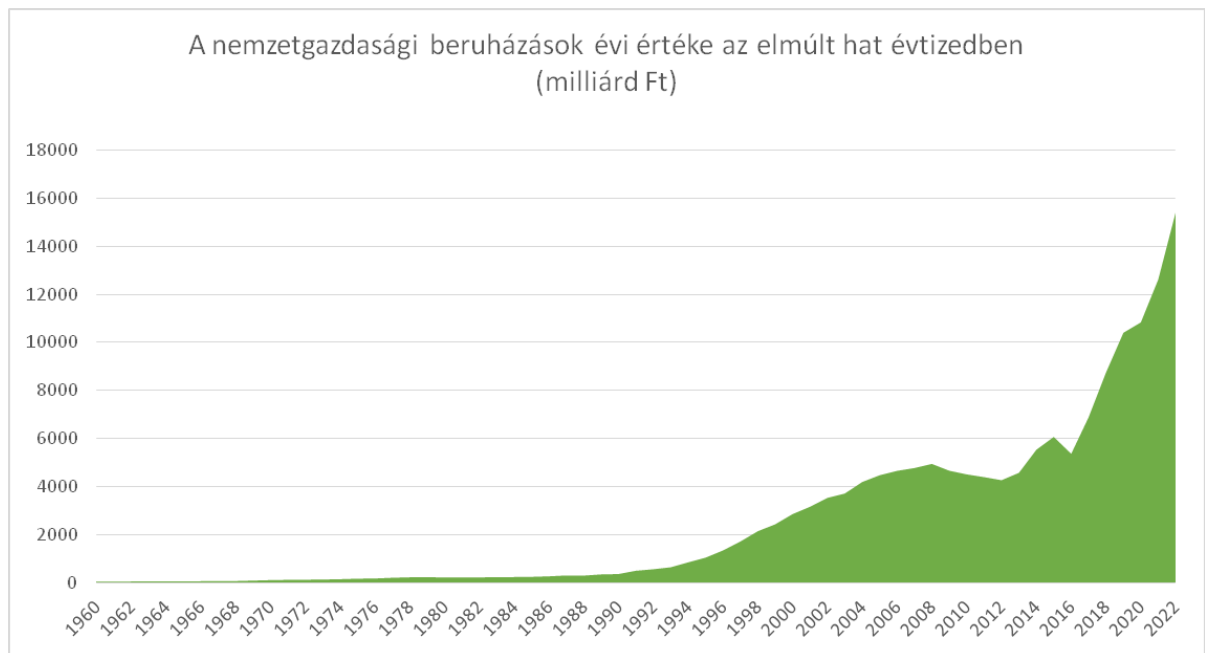
Befejezőként a megfelelőségértékelés rendszerének hazai rendszerének helyzetét, működését összegzem, és rögzítem megállapításaimat.

1.2. A terület gazdasági jelentősége

Dolgozatom nem közgazdasági témájú, e fejezetben sem célom a hazai gépgyártás és gépbiztonság változásainak átfogó gazdaságelemzését elvégezni, fontosnak tartom azonban, hogy néhány adattal, statisztikával és idevágó véleménnyel alátámasszam a téma gazdasági (nemzetgazdasági) jelentőségét, természetesen a teljesség igénye nélkül. A gazdasági elemzés során elsősorban gép, mint termék, a gépipar terméke változásait tekintem át.

Az értékek, javak előállításnak növeléséhez, a termelés elősegítéséhez elsősorban a fejlődés érdekében alkalmazott beruházások nagysága szolgálhat támpontul, jelezheti a várható irányt az ipar, ezen belül az általunk vizsgált gépipar tekintetében.

Az 1. ábrán jól követhető a beruházások csaknem folyamatos, de mindenképpen trendszerű és csaknem töretlen növekedése a vizsgált időszakban, melynek üteme a rendszerváltás éveit (1988-1990) követően jelentősen felgyorsult. A beruházások értéke 1990. évben már 1960. évi érték mintegy nyolcszorosa, míg 2020. évben már csaknem kettőszázötvenötszöröse az 1960. évi értéknek.

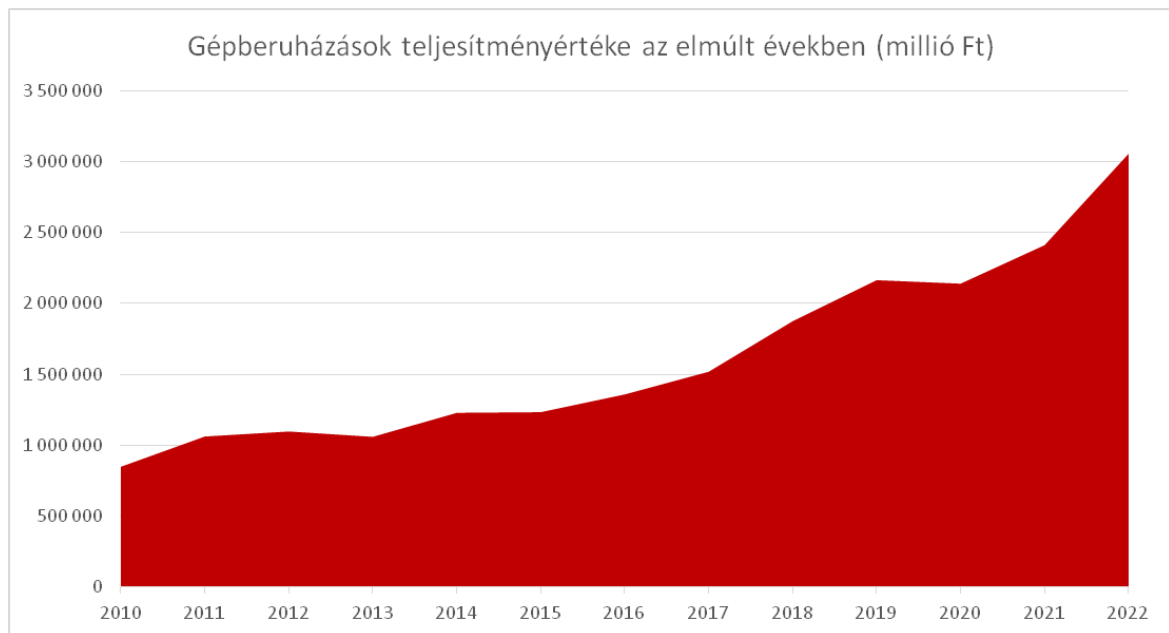

*1. ábra: A nemzetgazdasági beruházások évi értéke az elmúlt hat évtizedben (milliárd Ft)
(saját szerkesztés) Az adatok forrása: www.ksh.hu [In 1]*

Az iparág a növekedési ütem tekintetében rendszerváltás után hamar vezető szerepre tört, amit Kukely 2004-ben így foglalt össze: „A gépipar vált a legdinamikusabb és a legnagyobb iparággá. A növekedés döntő része ugyan az országnak csak bizonyos térségeire (elsősorban Észak-Dunántúlra) összpontosult, de a gépipar szinte minden megyében a legjelentősebb iparággá vált.”¹

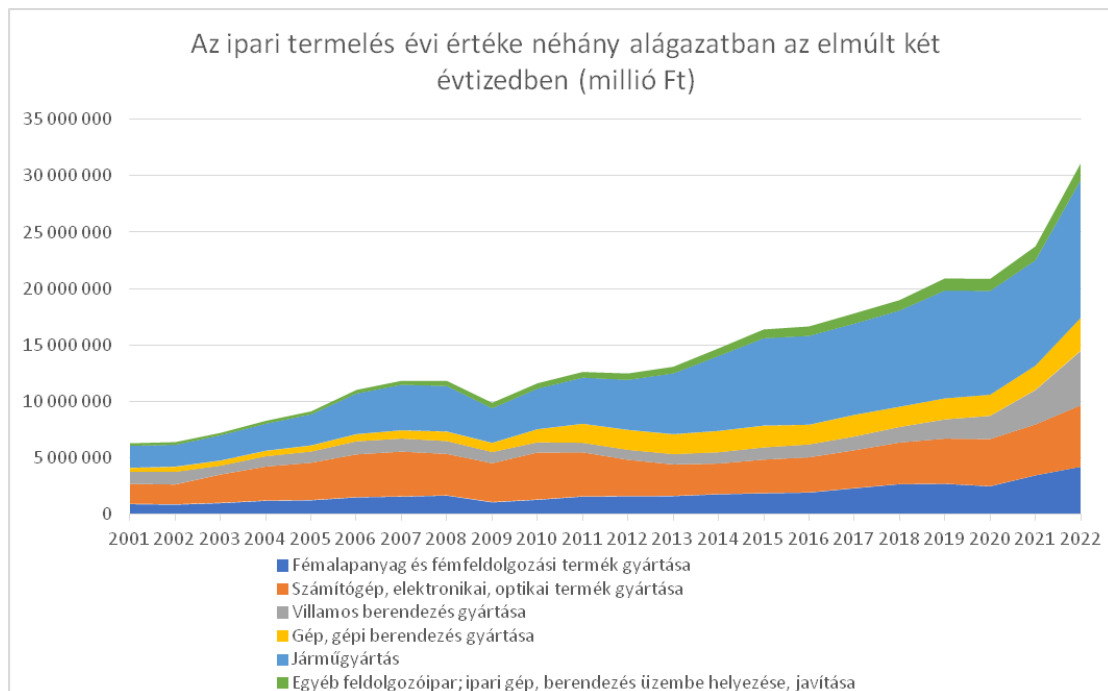
A 2. ábrán a gépberuházások közelmúlta vonatkozó üteme látható, amin szintén jól látható az emelkedés trendje. A növekedés ütemét pedig jól érzékelteti az, hogy a 2010. évi gépberuházások mennyisége 12 év alatt több mint megtriplázódott.

¹ Kukely György: A területi és ágazati struktúra átalakulása a magyar ipar húzóágazatában, a gépiparban (Földrajzi Értesítő 2004. LIII. évf. 1-2 füzet, pp. 109. o.) [1]

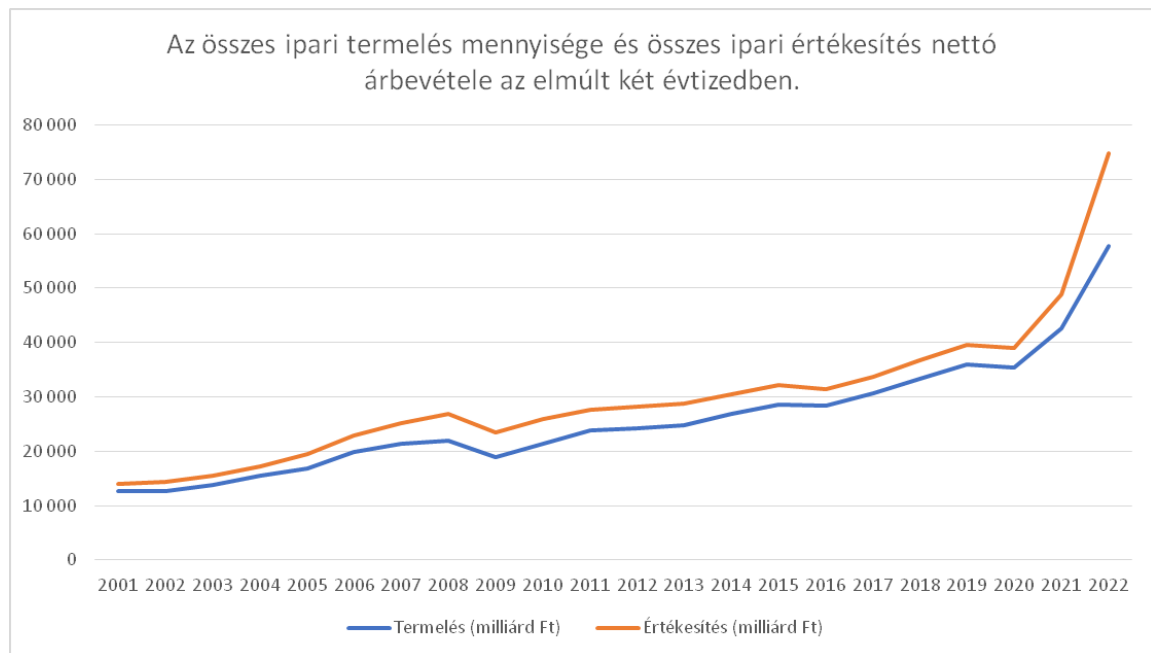
2. ábra: Gépberuházások az iparban víz- és hulladékgazdálkodás nélkül (millió Ft) (saját szerkesztés) Az adatok forrása: www.ksh.hu [In 2]

A 3. ábra az ipar néhány alágazatának termelési értékének változását mutatja be két évtized távlatában. Itt vizsgálatunk tárgyához legközelebb az „Egyéb feldolgozóipar, ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása” alágazat adatai állnak. Az ábrán jól látható az általános növekedési ütem, amely szerint az alágazat termelési értéke 22 év alatt 650 %-os növekedést mutat.

3. ábra: Az ipari termelés évi értéke néhány alágazatban az elmúlt két évtizedben (millió Ft) (millió Ft) (saját szerkesztés) Az adatok forrása: www.ksh.hu [In 3]

A hazai ipari termelés és értékesítés hozzávetőleg elmúlt húsz évre vonatkozó adatait 4. ábrán összefoglaltam össze. A 2008-2009 években lezajlott gazdasági világválság, valamint a COVID-19 világjárvány (2019-2020 évek) hatása ellenére a korábbi adatokhoz hasonlóan az árbevételek tekintetében is trendszerű és gyorsuló növekedés mutatható ki.

4. ábra: Az összes ipari termelés mennyisége és összes ipari értékesítés nettó árbevétele az elmúlt két évtizedben. (saját szerkesztés) Az adatok forrása: www.ksh.hu [In 4]

A fentieket támasztja alá a Nagy Ádámnak a Technológiai és Ipari Minisztérium (TIM) helyettes államtitkára a II. Magyar Ipari Célkép Nagydíj díjátadóján elmondottak, miszerint „Magyarországon nagyon fontos a gépipar, hiszen gyakorlatilag minden egyes további ágazatnak az alapját azok a berendezések képezik, amelyeket a gépipari vállalatok gyártanak.”²

A gépipar hazai helyzetének jelzése mellett álljon itt egy kis kitekintés Európa irányába is, a kontinens legnagyobb gazdasága, a német gazdaság felől közelítve Juhász Imre 2023. májusában megjelent cikkében: „Az előzetes számítások szerint az Európai unió 27 tagországában az elmúlt évben kereken 860 milliárd euró értékben állítottak elő gépeket, berendezéseket és azok alkatrészeit. Ezek egyharmadát, egész pontosan 33,1 százalékát az integrált belső piacon kívüli országokban értékesítették. Mivel az exporttal szemben az EU-n kívüli országokból származó behozatal ugyanezen számítás szerint 148 milliárd eurót tett ki, a „huszonhetek” harmadik országokkal szembeni kiviteli többlete elérte a 136 milliárd

² <https://autopro.hu/elemlzesek/tim-magyarorszagon-nagyon-fontos-a-gepipar/726316> (TIM: Magyarországon nagyon fontos a gépipar) (letöltés ideje: 2023.07.06., 01:55) [In 5]

eurót. Az Európai Unió országaiban értékesített gépek, berendezések értéke elérte a 723 milliárd eurót úgy, hogy ennek négyötödét a tagországok valamelyikében állították elő.

Az Európai unió gép- és berendezéspiacán a teljes forgalmat 100-nak véve Németország 34, Olaszország 14, Franciaország 7, Dánia és Svédország egyaránt 4, míg Ausztria 3 százalékos részesedést mondhat magáénak; az unión kívüli legnagyobb szállítók Kína 7, az Egyesült Államok 3, továbbá Japán és az Egyesült Királyság 2-2 százalékos részesedéssel.

A gép- és berendezésgyártás a forgalom nagyságát tekintve az autóipar mögött a német ipar második legfontosabb ipari ágazata, melyben a termelés mennyisége a 36 ágazati szakmai szervezetben 3,5 ezer tagvállalatot tömörítő VDMA számítása szerint 2022-ben – a bruttó hazai termék mennyiségének 1,8 százalékos növekedése mellett – fél százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit. A német gépipar termelése 2015-ben lépte át a 200 milliárd eurós határt, s egészen 2019-ig folyamatosan növekvő forgalmat realizált. Ezt 2020-ban, a koronavírus-járvány évében több mint 10 százalékos, a négy évvel korábbi szintre történt visszaesés követte, s a 238 milliárd euróra becsült éves termelési értékkel csak a múlt évben haladta meg a járvány előttiit.”³

A fenti adatok, vélemények, publikációk mind alátámasztják azt, hogy a hazai ipar, valamint azon belül a gépipar-gépgyártás fejlődik, volumenében és bevételei tekintetében egyaránt bővül. Az adatokból egyebek mellett arra is következtethetünk, hogy az ágazat, a gépipar-gépgyártás, és az azokhoz kapcsolódó gépbiztonság a fejlődéssel párhuzamosan a jövőben is sarkaltos, alapvető fontosságú terület marad és lesz a jövőben is, úgy hazánkban, mint az európai gazdasági térségben.

1.3. A szabályozási terület alapfogalma, a termék

A hétköznapi szóhasználatban több jelentéssel is bír a termék szó, de legáltalánosabb jelentése: „**Általában mindaz, ami emberi munka eredményeként emberi szükséglet kielégítésére alkalmas.** Állati, növényi, ásványi termék; a föld termékei. || a. Mezőgazdasági munkával létrehozott javak, áruk közül vmelyik. Mezőgazdasági termékek. || b. (közgazdaságtan) Ipari termelőmunkával előállított javaknak, áruknak valamelyike. Gyáripari, háziipari, nyomdaipari termék; gyárunk termékei; a termék minősége; a termék

³ Juhász Imre: Exportorientált ágazat, amely kedvezőbb keretfeltételekért kiált (Gyártás Trend Technológiai Magazin 2023. május XVI. évfolyam 5. szám, pp. 15. o.) [2]

gyártása; a termék értékesítése, felhasználása; társadalmi termék: bizonyos időszak alatt a termelésben foglalkoztatott dolgozók munkájával létrehozott anyagi javak összessége.”⁴

A hétköznapi értelemmel ellenétben a megfelelőségértékelés során csupán azokat dolgokat tekintjük terméknek, melyekre „vonatkozóan jogszabály vagy az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa forgalmazási követelményeket és megfelelőségértékelési eljárásokat ír elő.”⁵ A termékek köre így jelenleg is hatalmas, és egyre növekszik, mivel a piac, az emberi szükségletek változása, valamint a technológia folyamatos fejlődése mind ezt vetíti elő.

1.4. A betartandó szabályok természete

A megfelelőség kritériumrendszere, amennyiben a termékre vonatkozó követelményeknek forrásai tekintetében vizsgáljuk, jelenleg két csoportra osztható. A követelmények egyik csoportja a **jogszabályban** került rögzítésre, a másik csoport a **szabványokban** található. A két forrás a természete alapvetően különböző, több lényeges tulajdonságuk is eltérő.

A **jogszabály fogalma** szerint: „A jogalkotással felruházott állami szerveknek, meghatározott eljárás eredményeként meghozott normatív rendelkezése. Az általánosan kötelező magatartási szabályokat (az állampolgár jogait és kötelezettségeit) csak jogszabályban lehet meghatározni.”⁶ A jogszabály a hatálya alatt mindenkire nézve kötelező norma, amelynek megszegése esetén akár állami kényszer is alkalmazható. Különböző források útján szabadon hozzáférhető és felhasználható, megismerése, idézése, sokszorosítása díjmentes, szerzői jogi vonatkozásai nincsenek. A jogszabályok megalkotása az állami vagy Európai Uniók szervek feladata és költsége, a felhasználók, az állampolgárok számára díjtalan.

Ezzel szemben a **szabványosítás fő céljai** a nemzeti szabványosításról szóló 1995. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Szabvtv.) szerint:

⁴ A magyar nyelv értelmező szótára I-VII. kötet <https://ertelmezo.oszk.hu/kereses.php?kereses=termék> (letöltés ideje: 2023.07.09., 16:47) [In 6]

⁵ A megfelelőségértékelő szervezetek tevékenységéről szóló 2009. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Msztv.) 2. § 1)

⁶ <https://epitesijog.hu/jogszabalyok/jogszabalyok/39-a-jogszabaly-es-a-jogforras> (Építésijog.hu A jogszabály és a jogforrás) (letöltés ideje: 2023.09.29., 21:07) [In 7]

- a) az általános és ismételten alkalmazható eljárások, műszaki megoldások közrebocsátásával a termelés korszerűsítését, a szolgáltatások színvonalának javítását,
- b) a nemzetgazdasági igények érvényesítését a nemzetközi és az európai szabványosítási tevékenységben,
- c) a kereskedelem műszaki akadályainak elhárítását,
- d) a műszaki fejlesztés eredményeinek széles körű bevezetését,
- e) az élet, az egészség, a környezet, a vagyon, a fogyasztói érdekek védelmét és a biztonságot,
- f) a megfelelőségtanúsítás követelményrendszerének kialakítását,
- g) a hazai termékek és szolgáltatások nemzetközi elismertetését.

A szabványok kidolgozása erőforrás igényes feladat, több folyamaton és szakmai egyeztetésen mennek át a munkaanyagok, miután szabványként kiadásra kerülnek. A kiadott szabványok (még a visszavont szabványok is) szerzői jogi védelemben részesülnek, ami azt jelenti, hogy csak térítés ellenében lehet hozzájuk jutni, valamint a részeiben vagy egészében az MSZT engedélye nélkül másolni, sokszorosítani, forgalmazni, árusítani vagy bármilyen egyéb módon terjeszteni, közreadni tilos.

„Az előzőekből következően a szabványok figyelmen kívül hagyása estében:

- korlátlan ideig elhúzódhat és beláthatatlan mértékben költségesebbé válhat a termék/szolgáltatás piacra jutása, mivel nem vélelmezhető a jogszabályoknak való megfelelés, hanem külön eljárással kell igazolni, hogy a választott megoldás kielégíti a jogszabályi követelményeket (egyenértékű vagy jobb, mint a szabvány szerinti);
- külön és részletesen meg kell határozni a műszaki tartalmat és az ellenőrzés módját a szabványra hivatkozás helyett a szerződéses jogi kapcsolatokban és a pályázatokban (kiemelten a közbeszerzési pályázatokban), hogy azt a szerződés teljesítésben és ennek ellenőrzésbe közreműködők felek, valamint az esetleges későbbi jogi eljárásokban résztvevők értsék és elfogadják;
- elvész a szabvány adta védelem az élet-, egészség-, környezet- és vagyonvédelmi események kapcsán (külön eljárással kell igazolni, hogy a szabványtól eltérő

megoldás egyenértékű a szabvány szerintivel és ez egy már bekövetkezett baleset vagy kár esetében már szinte lehetetlen).”⁷

A szabvány tehát közmegegyezésen alapuló, a kor technikai színvonalának megfelelő előírásokat tartalmaz, és bár alkalmazása (betartása) nem kötelező, amennyiben az adott szakterületen létezik szabvány, és azt a gazdasági szereplő nem kívánja alkalmazni, a szabvány figyelmen kívül hagyásából eredő felelősség őt terheli. A tagállamok szintjén a szabványosítás a nemzeti szabványügyi testületek feladata – ők fogadják el és teszik közzé a nemzeti szabványokat. A nemzeti szabványügyi testület feladata továbbá, hogy az európai szabványokat – azonos tartalmú nemzeti szabvány formájában – átültesse az ország szabványügyi rendszerébe, és visszavonjon minden, azzal összeegyeztethetetlen nemzeti szabványt.⁸

Itt kell szót ejtenünk az **európai és a harmonizált szabványról**, melyek speciálisak a nemzeti szabványokhoz képest. „Úgynevezett európai szabványt csak az alábbi három európai szabványügyi szervezet fogadhat el:

- Európai Szabványügyi Bizottság (CEN),
- Európai Elektrotechnikai Szabványügyi Bizottság (CENELEC),
- Európai Távközlési Szabványügyi Intézet (ETSI).

A harmonizált szabványok az európai szabványoknak egy speciális kategóriája. Harmonizált szabványt az európai szabványügyi testületek az Európai Bizottság által adott szabványosítási kérelem (megbízás) alapján dolgoznak ki. Az európai szabványok mintegy egyötöde ilyen megbízás alapján jön létre. Harmonizált szabvány alkalmazásával lehet alátámasztani azt, hogy az adott termék vagy szolgáltatás megfelel a vonatkozó uniós jogszabályokban előírt műszaki követelményeknek.”⁹

⁷ <https://www.mszt.hu/hu-hu/tevhitek-es-tenyek> (Magyar Szabványügyi Testület, Tévhitek és Tények) (letöltés ideje: 2023.09.29., 22:36) [In 8]

⁸ https://europa.eu/youreurope/business/product-requirements/standards/standards-in-europe/index_hu.htm (Szabványok Európában, az Európai Unió honlapja) (letöltés ideje: 2023.10.04., 19:52) [In 9]

⁹ https://europa.eu/youreurope/business/product-requirements/standards/standards-in-europe/index_hu.htm (Szabványok Európában, az Európai Unió honlapja) (letöltés ideje: 2023.10.04., 19:52)[In 9]

2. Szakirodalmi áttekintés

A terület áttekintése alapvetően összefügg az előző fejezetben leírtakkal, azaz a megjelenített (alkalmazandó) szabályokkal, azok fejlődésével.

A szabványosítás története két szakaszra osztható. Az első az árutermelés megjelenésétől a XIX. század végéig tartott, melynek során mértékegységeket egységesítettek, mint például Kínában már Kr.e 2700-ban már voltak ilyen törekvések. Az első országos szabványügyi szervezet 1901-ben alakult Angliában, majd két évtizeddel később szerte a világon létrejöttek a nemzeti szervezetek.¹⁰

Már az Európai Unió elődjét, az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó Római Szerződésben az alapítók a közös piac kialakítását tüzték ki célul, ami áruk, a személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad áramlását jelenti.

„Az ipari termékek uniós szintű szabályozását 1985-öt megelőzően az ún. régi megközelítésű irányelvek jellemezték. Ezek a régi megközelítésű, vagy más néven szektorális irányelvek az adott termékkörre teljes körű és mélyen műszaki szabályozást foglalmaztak meg. kidolgozásuk igen hosszadalmas volt, ugyanakkor a gyors technológiai fejlődés következtében gyakori módosítást igényeltek. Ezt, az életet csak nehézkesen követő szabályozási szemléletet váltotta fel 1985-ben az ún. új megközelítés, amely az uniós jogalkotó részéről egy gyökeresen eltérő és új hozzáállást jelent az innováció támogatása és a termékért vállalt felelősség tekintetében. Az új megközelítésű irányelvekben megjelenő szemléletváltás lényege az, hogy az irányelv csupán a termékkel szemben támasztott alapvető (ám igen magas szinten megállapított) biztonsági és egészségvédelmi követelményeket, a szükséges védelmi szint mértékét határozza meg. A terméktől elvárt műszaki jellemzőket harmonizált európai szabványok tartalmazzák részletesen.”¹¹

„Az erre a területre vonatkozó jogszabályok fejlődése progresszív volt, az egyes kérdésekkel egymást követően, időnként egymással párhuzamosan foglalkoztak, e folyamat

¹⁰ http://epa.oszk.hu/02700/02735/00010/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_1995_2_117-153.pdf (Pálos Emil, Gaál Lajos: KATONAI MINŐSÉGÜGY) (letöltés ideje: 2023.10.03., 22:36) [In 10]

¹¹ Panurjasz Anett Antigóné: Az áruk szabad áramlása (EURÓPAI TÜKÖR, A Külügyminisztérium folyóirata, 2014/2. szám, 94. o.) [3]

pedig az új jogszabályi keret elfogadásában teljesedett ki, amely kiterjedt a következőkre: alapvető vagy egyéb jogi követelmények, termékszabványok, a megfelelőségértékelő szervezetek hatáskörére és az akkreditálásra vonatkozó szabványok és szabályok, a minőségirányításra vonatkozó szabványok, megfelelőségértékelési eljárások, CE-jelölés, akkreditálási politika, majd a harmadik országokból származó termékek ellenőrzését is tartalmazó piacfelügyeleti politika. Az új jogszabályi keret ma már teljes rendszert alkot: tartalmazza mindazon elemeket, amelyekkel a termékbiztonságra vonatkozó jogszabályoknak koherens, átfogó jogalkotási aktus keretében kell foglalkozni, és valamennyi ipari ágazatban vagy akár még azokon túl is fel lehet használni (a környezetvédelmi és egészségügyi szakpolitikák szintén alkalmaznak ilyen elemeket), amennyiben uniós jogszabályokra van szükség. Ebben a rendszerben a jogszabályok állapítják meg, hogy az érintett terméknek a közbiztonság milyen mértékű védelmének kell megfelelnie, az alapvető biztonsági jellemzőket, továbbá a gazdasági szereplők kötelezettségeit és a velük szemben elvárt követelményeket; adott esetben jogszabály határozza meg a harmadik félként eljáró, a termékeket vagy minőségirányítási rendszereket értékelő megfelelőségértékelő szervezetek felkészültségének szintjét, illetve az e szervezetekre vonatkozó ellenőrzési mechanizmusokat (bejelentés és akkreditálás), továbbá, hogy melyek az alkalmazandó megfelelőségértékelési eljárások (a gyártó megfelelőségi nyilatkozatát is tartalmazó modulok), végül a megfelelő (külső és belső) piacfelügyeleti mechanizmusokat is elő kell írnia, amelyekkel biztosítható, hogy a jogalkotási aktus hatékonyan és zökkenőmentesen működjön. Mindezen eltérő elemek uniós minőségi láncot alkotva kapcsolódnak össze, együtt, egymást kiegészítve működnek. A termék minősége függ a gyártás minőségétől, amelyet sok esetben a belső vagy külső szervezetek által végzett vizsgálat minősége is befolyásol, amely függ a **megfelelőségértékelési** folyamatok minőségétől, amely függ a szervezetek minőségétől, amely viszont az ellenőrzésük minőségétől függ, amely függ a bejelentés vagy **akkreditálás** minőségétől; a teljes rendszer pedig függ a **piacfelügyelet** és a harmadik országokból származó termékek ellenőrzésének minőségétől. Mindezeket együttesen, azonos módon kell kezelni a termékbiztonságra vonatkozó bármely uniós jogszabályban.

Ha az egyik elem hiányzik vagy gyenge, az a teljes „minőségi lánc” tartósságát és hatékonyságát veszélyezteti.”¹²

„Ez a szabályozási technika az alábbi elveket állapította meg:

- a jogszabályi harmonizációt azokra az alapvető (lehetőleg teljesítmény- vagy funkcionális) követelményekre kell korlátozni, amelyeket az uniós piacon forgalomba hozott termékeknek teljesíteniük kell, ha élni akarnak az Unión belüli szabad mozgás lehetőségével;
- A jogszabályban megállapított alapvető követelményeknek megfelelő termékekre vonatkozó műszaki előírásokat a jogszabályok mellett alkalmazható harmonizált szabványokban kell lefektetni;
- A harmonizált szabványoknak megfelelően előállított termékek esetében feltételezhető az alkalmazandó jogszabály vonatkozó alapvető követelményeinek való megfelelés, és bizonyos esetekben a gyártónak lehetősége nyílik az egyszerűsített megfelelésértékelési eljárás lefolytatására (sok esetben a gyártó megfeleléségi nyilatkozatát a termékfelelősségről szóló jogszabály megléte következtében a hatóságok könnyebben elfogadják);
- A harmonizált vagy egyéb szabványok alkalmazása továbbra is önkéntes, és a követelmények teljesítéséhez a gyártó bármikor alkalmazhat egyéb műszaki előírásokat (de neki kell bizonyítania – többnyire valamely külső megfelelésértékelő testület bevonásával –, hogy e műszaki előírások megfelelnek az alapvető követelményeknek);

Az uniós harmonizációs jogszabályoknak az új megközelítés alapján való alkalmazása harmonizált szabványokat tesz szükségessé, így nyújt garantált szintű védelmet a jogszabályokban meghatározott alapvető követelmények vonatkozásában. Ez az egyik fő szempont, amely a Bizottságot az erős európai szabványosítási folyamat és infrastruktúra kidolgozására ösztönzi.”¹³

¹²

http://www.mfsz.hu/public/uploadimages/dokumentumok/pdf/1446366080_BLUE%20GUIDE_2014_HU.pdf (Kék útmutató az uniós termékszabályok végrehajtásáról 2014, Európai Bizottság, Változat 1.1 – 15/07/2015, 12-13. o.) (letöltés ideje: 2023.10.04., 19:28) [In 11]

¹³

http://www.mfsz.hu/public/uploadimages/dokumentumok/pdf/1446366080_BLUE%20GUIDE_2014_HU.pdf (Kék útmutató az uniós termékszabályok végrehajtásáról 2014, Európai Bizottság, Változat 1.1 – 15/07/2015, 9. o.) (letöltés ideje: 2023.10.04., 19:28) [In 11]

„A mai értelemben vett szabványos előírások Magyarországon már 1868-tól megjelentek. Az építőanyagok szabványosítását 1875-ben kezdték el Ybl Miklós irányításával (Magyar Mérnök- és Építészegylet). Ezt követően egyre inkább általánossá vált az a nézet, mely szerint a továbbiakban a szabványosítás intézményesített rendszerére van szükség. 1921-ben, a világon a legelső között alakult meg a magyar szabványosítás első hivatalos szervezete, a Magyar Ipari Szabványosító Bizottság, amelynek alelnöki tisztségét Kandó Kálmán töltötte be. 1933-tól kezdett el működni a Magyar Szabványügyi Intézet, amelyet 1941-ben átszerveztek és életre hívták az iparügyi miniszter felügyelete alatt működő Magyar Szabványügyi Intézet Egyesületet. Ez utóbbit 1948-ban feloszlatták, a keretében működő Magyar Szabványügyi Intézetet pedig államosították, ezzel a szabványosítást az állam közvetlen irányítása alá helyezték. A szabványosítás átalakításának befejezéseként 1951-ben létrehozták a Magyar Szabványügyi Hivatalt, amely az államigazgatás részévé vált. A magyar állami szabványosítás **1995-ig két (országos és ágazati) szinten működött és a jogszabályokhoz hasonlóan a szabványok betartása is kötelező volt.**”¹⁴

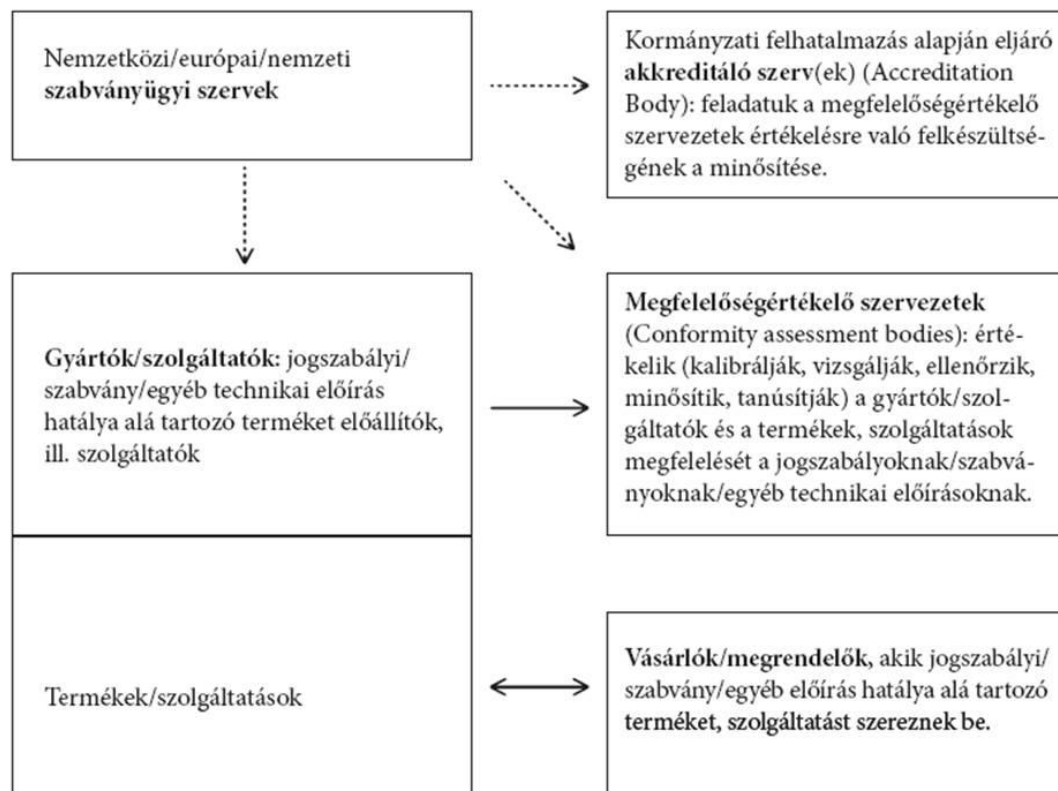
Ebben az időszakban, az 1990-es évek elején, az európai uniós csatlakozási tárgyalások nyomán harmonizálódott és kapcsolódott össze a magyar és az európai intézményrendszer. Napjainkra a kialakult és egységes rendszerré állt össze, amit Fazekas Marianna „*Normaérvényesítés = Megfelelőségértékelés és Akkreditáció*”¹⁵ –ként említi.

„A normaérvényesítő mechanizmus, ami ezeknek a szabványoknak, a műszaki tartalmaknak az ellenőrzését, a tanúsítását, az igazolását valósítja meg. Ezt hívják – meglehetősen nehézkes magyar kifejezéssel – megfelelőségértékelésnek, és ehhez kapcsolódik a szervezetek akkreditációja. A normaérvényesítés rendszere – a szabványosításhoz hasonlóan – döntően szintén gazdasági önszabályozásként működik, mégpedig az önkéntesség és a kötelezőség alábbi, leegyszerűsített variációi szerint. Az összefüggéseket az 5. ábra szemlélteti.”¹⁶

¹⁴ <https://www.mszt.hu/hu-hu/szabvanyositas> (Magyar Szabványügyi Testület, Szabványosítás története) (letöltés ideje: 2023.10.03., 22:48) [In 12]

¹⁵ Fazekas Marianna: Láthatatlan közigazgatási reformok (PRO PUBLICO BONO – Magyar Közigazgatás, 2016/3, 75. o.) [4]

¹⁶ Fazekas Marianna: Láthatatlan közigazgatási reformok (PRO PUBLICO BONO – Magyar Közigazgatás, 2016/3, 75-76. o.) [4]

5. ábra: A normaérvényesítés rendszere (Forrás: PRO PUBLICO BONO – Magyar Közigazgatás, 2016/3, 76. o.) [4]

Ahogy a hatályos „*kék útmutató*”¹⁷ is írja, az új megközelítés szerinti fenti két alappillért, azaz a **megfelelőségértékelés**, valamint az **akkreditáció** intézményét egy harmadik pillér, a tagállami hatáskörben működő **piacfelügyelet** egészíti ki, amelyik biztosítja a termékek fölötti hatósági felügyeletet.

„A hatósági ellenőrzések területén a piacfelügyelet, az új megközelítésű, európai uniós irányelveknek (angolul: New Approach Directives) a jogharmonizáció keretében történő bevezetésével került a hazai jogrendbe. A piacfelügyeleti eljárás eszköz az új megközelítésű irányelvek alkalmazásának kikényszerítésére az Európai Unión belül. Célja annak biztosítása, hogy a vonatkozó jogszabályok előírásai a Közösség szintjén megvalósuljanak, elősegítve ez által a jogszabályok követelményeit kielégítő termékek szabad áramlását, az állampolgárok azonos szintű védelemét az egységes piacon,

¹⁷ A termékekre vonatkozó uniós szabályozásról szóló 2022. évi útmutató (A kék útmutató) (EURÓPAI BIZOTTSÁG 2022/C247/01) 2022.6.29., C247/1. o.) [5]

függetlenül a termék eredetétől. E védelem biztosítására a tagállamok piacfelügyeleti hatóságokat tartanak fenn, amelyek rendelkeznek a tevékenységükhöz szükséges jogosultságokkal, hozzáértéssel. Munkájuk során pártatlanul járnak el, figyelembe véve az arányosság és az azonos elbánás elvét.”¹⁸

¹⁸ https://mkeh.gov.hu/piacfelugyeleti_muszaki/A_piactelugyeletrol (Budapest Főváros Kormányhivatala: A piacfelügyeletről) (letöltés ideje: 2023.10.04., 22:00) [In 13]

3. A feladat bemutatása

Dolgozatom témája azon a megfontoláson alapul, hogy a gépek általában, így az ipari gépek is, bizonyos szempontból maguk is termékek, hiszen jellemzően a gyártó és az üzemeltető (felhasználó) nem azonos. Ebből a szempontból vizsgálva a gépnek, mint terméknek teljesíteni kell a rá irányadó szabályokat, szabványokat, megfelelőségét értékelnie és tanúsítania kell az arra feljogosított szervezetnek.

A fentiekből következően munkám során feladatom a termékekre vonatkozó három alapintézmény (megfelelőségértékelés, akkreditáció, piacfelügyelet) vonatkozó hatályos szabályozásának áttekintése, elemzése, elsősorban a témakört taglaló két európai uniós rendelet, és az azokon alapuló hazai előírások szerint.

4. A hazai intézményrendszer elemzése, jellemzése

Hazánk teljes jogú tagsági viszonyából következően a hatályos szabályozás az Európai Unió jogi szabályozó eszközein, két rendeleten alapul. Egyik rendelet a termékek forgalmazása tekintetében az akkreditálás és a piacfelügyelet előírásainak megállapításáról és a 339/93/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2008. július 9-i **765/2008/EK Európai Parlament és a Tanács rendelete** (a továbbiakban: *EU 1 rendelet*). Másik rendelet a piacfelügyeletről és a termékek megfelelőségéről, valamint a 2004/42/EK irányelv, továbbá a 765/2008/EK és a 305/2011/EU rendelet módosításáról szóló 2019. június 20-i (EU) **2019/1020 Európai Parlament és a Tanács rendelete** (a továbbiakban: *EU 2 rendelet*).

4.1. A megfelelőségértékelés kritériumrendszere, folyamata

A magyar jogalkotó döntése szerint a szabályokat a megfelelőségértékelő szervezetek tevékenységéről szóló 2009. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Msztv.), valamint a megfelelőségértékelő szervezetek kijelöléséről, valamint a kijelölt szervezetek tevékenységének részletes szabályairól szóló 315/2009. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Mszrend.) tartalmazza.

4.1.1. A megfelelőségértékelési eljárás résztvevői

4.1.1.1. A kijelölő hatóság

A kijelölő hatóság feladatait ellátó szervezetet a jogalkotó törvényben, vagy kormányrendeletben jelöli ki, ha azonban nincs kijelölt szervezet, akkor a termékkel kapcsolatos feladat- és hatáskört ellátó miniszter látja el. Magyarországon jellemzően a termékekkel, termékcsoportokkal kapcsolatos általános ellenőrzési és hatósági feladatokat is ellátó szervezeteket jelölte ki a jogalkotó (pl. BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, Budapest Főváros Kormányhivatala).

Mint említettem, a megfelelőségértékelési eljárásban vizsgálandó termékek száma már ma is tetemes, és folyamatosan növekszik. A termékek változatosságából adódóan a megfelelőségértékelési tevékenységet engedélyező hatóságok száma is magas, és a jövőben szintén tovább növekedhet. Mindezek alapján teljes körű, minden termékre vonatkozó

szervezeti lista nem adható, azt tehát minden esetben a vizsgálandó termék ismeretében kell meghatározni.

4.1.1.2. A megfelelőségértékelést végző szervezet (kijelölt szervezet)

A követelmények szerint a megfelelőségértékelési tevékenységet csak az végezhet, aki az alábbi követelményeknek megfelel:

- 1) az a jogi személy, aki megszerezte a kijelölő hatóság engedélyét a tevékenység végzésére,
- 2) az értékelt gazdasági szereplőtől és terméktől független,
- 3) külön jogszabályban meghatározott, a tevékenységre vonatkozó felelősségbiztosítással rendelkezik,
- 4) rendelkezik a megfelelőségértékelési tevékenységre vonatkozó működési és eljárási szabályzattal, amiben lefekteti:
 - a) a tevékenységet végző személyzete ismeri a vonatkozó jogszabályokat és alkalmazandó szabványokat,
 - b) a tevékenységet végző személyzete rendelkezik az eredmények értékeléséhez, a nyilvántartások és tanúsítványok készítéséhez szükséges ismeretekkel,
 - c) biztosítja az eljárás átláthatóságát és reprodukálhatóságát,
 - d) figyelembe veszi a megfelelőségértékelési tevékenységet megrendelő gazdasági szereplő, valamint gyártás egyedi tényezőit,
 - e) milyen módon és mértékben vesz részt az Európai Unió által, a bejelentett szervezeteket koordináló csoport tevékenységében, valamint az ilyen koordináló csoportban hozott adminisztratív döntések és dokumentumok alkalmazását miként végzi,
- 5) az eljárás tekintetében biztosítja a műszaki és adminisztrációs feladatokhoz szükséges felszereltséget,
- 6) biztosítja a tevékenységet végző személyzet képzettségét és szakmai gyakorlatát,
- 7) garantálja a tevékenységet végző személyzet titoktartási kötelezettségét,
- 8) valamint az egyéb jogszabályi követelmények is megfelel.

4.1.1.3. Közreműködő kötelezettségei

A kijelölt szervezet a megfelelőségértékelési tevékenységek végzéséhez közreműködőt vehet igénybe, ehhez azonban az alábbi kógens feltételeknek kell teljesülnie:

- 1) a közreműködő olyan jogi személy, aki maga is rendelkezik a kijelölő hatóság engedélyével a tevékenység végzésére,
- 2) a közreműködő igénybevételéről a kijelölt szervezet haladéktalanul értesítette a kijelölő hatóságot,
- 3) a közreműködő igénybevételébe a megrendelő beleegyezett,
- 4) a közreműködő az vizsgálati és ellenőrzési eredmények kiértékelését és megfelelőségértékelési tanúsítást nem végezhet.

4.1.1.4. Egyéb résztvevők

A kijelölési ügyekben felmerül még az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) is, amely a harmonizációs uniós jogi hatálya alá tartozó kijelölt szervezeteket tartalmazó nyilvántartást vezeti, valamint a megkeresésre, kapcsolattartásra alkalmas elektronikus rendszert működtet.

Az iparügyekért felelős miniszter feladata, hogy tájékoztatja a Bizottságot a megfelelőségértékelő szervezetek kijelölésére, bejelentett szervezetté válása kezdeményezésére és a kijelölt szervezetek ellenőrzésére vonatkozóan előírt rendelkezésekről és azok minden módosításáról.

4.1.2. A megfelelőségértékelési eljárás folyamatai

4.1.2.1. A kijelölés kérelmezése

A megfelelőségértékelés érvényes elvégzésének alapfeltétele a szervezet kijelölése, amelyre kérelmet csak hazánkban letelepedett megfelelőségértékelő szervezet nyújthat be a kijelölő hatósághoz. A kijelölési eljárás díjköteles, lényege pedig, hogy a kérelmező szervezet a tevékenység végzésére való alkalmasságát és felkészültségét bizonyítsa, amely történhet a szervezet akkreditált státuszának igazolásával, vagy az Mszrend.-ben meghatározott dokumentumok csatolásával. A bizonyítás módjától függően más-más adattartalommal kell a kérelmet benyújtani.

A benyújtáskor a kérelemben meg kell jelölni a megfelelőségértékelési tevékenységet, továbbá a terméket és a megfelelőségi eljárást (modult) amelyre a szervezet az engedélyt kéri. Amennyiben a szervezet tanúsítást nem végez, akkor tanúsításra kijelölt szervezettel szerződést kell kötnie.

Amennyiben a benyújtott kérelemben foglaltak szerint a kérelmező teljesíti a kérelmezett megfelelőségértékelési területre vonatkozó honosított harmonizált szabványokban rögzített követelményeket vagy azok egy részét, vélelmezni kell, hogy megfelel az Msztv.-ben meghatározott, a szabvány vagy annak megjelölt részei által lefedett megfelelő követelményeknek. Ha a kijelölő hatóság megállapítja, hogy a kérelmező szervezet megfelel az előírásoknak, akkor vagy a kijelöli a kérelemben foglaltaknak megfelelően, vagy ha a kérelmezett megfelelőségértékelési terület harmonizációs uniós jogi aktus hatálya alá tartozik, akkor megkeresi a Bizottságot az általa vezetett nyilvántartásban való közzététele iránt. (A megkeresés részletes tartalmi követelményeit az Mszrend. tartalmazza.) Fontos, hogy a megkeresés alapján az EGT államok, megfelelő határidőben benyújtott kifogással élhetnek a szervezet bejelentett szervezetté válása tekintetében.

Amikor a kérelem a szervezet az akkreditációján alapul, de a kijelölő hatóság az eljárás során megállapítja, hogy a szervezet akkreditált státusza ellenére nem felel meg a követelményeknek, a kérelmet elutasító határozatát közli az akkreditált státuszt odaítélő akkreditáló szervvel.

4.1.2.2. A kijelölt szervezetek nyilvántartása

A kijelölő hatóság az általa kijelölt szervezetekről nyilvántartása közhiteles nyilvántartásnak minősül, ami tartalmazza a tevékenységhez kapcsolódó főbb paramétereket, valamint amennyiben van ilyen, akkor a Bizottság által adott azonosító számot is. A nyilvántartásban fel kell tüntetni az engedély esetleges felfüggesztését, vagy visszavonását is. A nyilvántartás adatait az interneten, valamint az adott termékre vonatkozó forgalmazási követelmények tekintetében szabályozási feladatkörben eljáró minisztérium hivatalos lapjában is közzé kell tenni.

4.1.2.3. A kijelölt szervezetek ellenőrzése a kijelölés után

A kijelölt szervezet a kijelölés feltételeiben bekövetkezett változásokat köteles a kijelölő hatóságnak írásban bejelenteni.

Ha a kijelölt szervezettel kapcsolatban kifogás merül fel, a Bizottság is megkeresheti a kijelölő hatóságot az iránt, hogy a szervezet kijelölésével és megfelelőségértékelési tevékenységével kapcsolatos valamennyi információt ossza meg vele.

Amennyiben a kijelölés feltételeként meghatározott követelmények már nem teljesülnek, a hatóság széles mérlegelési felhatalmazással rendelkezik arra, hogy megkíséreljék az előállt jogsértő állapot orvoslását határidő tűzése mellett, vagy a kijelölés felfüggesztését, esetleg visszavonását megtegye.

Amikor a megfelelőségértékelési tevékenység végzésére jogosító engedély hatályát veszti a kijelölt szervezet további kötelezettsége a tevékenységgel kapcsolatos iratanyag megőrzéséről gondoskodni, valamint megbízásait más kijelölt szervezetnek átadni, vagy megszüntetni, és erről a kijelölő hatóságot, valamint a szerződött gazdasági szereplőket tájékoztatni.

4.1.2.4. Összeférhetetlenségi eljárás

Az eljárások tisztaságát védendő az összeférhetlenségi szabályok meglehetősen szigorúak, általában a megfelelőségértékelésben résztvevők és közeli hozzátartozóira is számos függetlenségi rendelkezést tartalmaz az Msztv.

Az összeférhetlenséget bárki bejelentheti a kijelölő hatóságnak, amit a hatóság ki is vizsgál. Amennyiben a kijelölt szervezet maga észleli az összeférhetlenséget haladéktalanul köteles bejelenteni a kijelölő hatóságnak, valamint felfüggeszteni az összeférhetlenséggel érintett tevékenységet. A szervezet a függetlenség helyreállítása érdekében tett lépéseiről 21 napon belül köteles tájékoztatni a kijelölő hatóságot, aki 8 napon belül dönt az intézkedések kielégítő voltáról.

4.1.2.5. Éves jelentéstételi kötelezettség

A kijelölt szervezet a megfelelőségértékelési tevékenységéről évente jelentést készít a kijelölő hatóság részére.

4.1.2.6. Szerződéskötési kötelezettség az eljárás során

A szabályozás szerint a megfelelőségértékelési tevékenység elvégzésére irányuló szerződést írásba kell foglalni. Az írásbeliség mellett a jogszabály a szerződés bizonyos elemeit is tartalmazza, melyek a megfelelőségértékelési tanúsítás elvégzésére irányuló

szerződésnek jogszabály erejénél fogva akkor is részét képezik, ha a felek ettől eltérően rendelkeznek.

Az egyik kötelező elem az, hogyha a kijelölt szervezet megállapítja, hogy a termék nem felel meg reá a vonatkozó előírásoknak, akkor addig nem állít ki megfelelőségi tanúsítványt, amíg, a gazdasági szereplő nem teszi meg a termék megfelelővé tételéhez szükséges intézkedéseket.

A másik kötelező elem az, hogyha a kijelölt szervezet a megfelelőségi tanúsítvány kiállítását követően állapítja meg, hogy a termék már nem felel meg a reá vonatkozó előírásoknak, és a gazdasági szereplő a kitűzött határidőn belül nem teszi meg a termék megfelelővé tételéhez szükséges intézkedéseket, akkor a kijelölt szervezet a tanúsítvány hatályát korlátozza, vagy felfüggeszti, vagy a tanúsítványt visszavonja.

4.2. A termékek piacfelügyelete

Mindannyiunk közös érdeke annak biztosítása, hogy a forgalomba hozatalra szánt és már forgalomba hozott termékek megfeleljenek az egészségre, biztonságra, fogyasztóvédelemre, valamint más közérdekre vonatkozó követelményeknek. Ennek biztosítása érdekében, az európai uniós joggal összhangban készült el a piacfelügyelet hatályos szabályozása, amely egységes keretet biztosít a piacfelügyelet számára. A piacfelügyelet fő feladata annak nyomon követése, hogy a termékek megfelelnek-e az egészség és a biztonság követelményének általában. A piacfelügyelet az Európai Unió minden polgára számára azonos szintű védelmet biztosít az egységes piacon, függetlenül a termék eredetétől. Mindemellett a piacfelügyelet a gazdasági szereplők érdeke szempontjából is fontos, hiszen segít a tisztességtelen verseny felszámolásában.

A szabályozás alapját képező európai uniós követelményeket a 3. fejezetben leírtam, az előírások a hazai szabályok közé a termékek piacfelügyeletéről szóló 2012. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Pftv.), valamint a piacfelügyeleti tevékenység részletes szabályairól szóló 6/2013. (I. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Pfriend.) útján kerültek implementálásra.

A Pftv. első szakaszában taglalja a hatályosságát, azaz alkalmazási területeit. Jogtechnikai érdekességgént értékelhető a törvénynek az a kitétele, hogy annak alkalmazását csak akkor teszi kötelezővé, ha más jogszabály nem tartalmaz eltérő rendelkezéseket. (E rendelkezés érdekességét az adja, hogy a jogforrási hierarchia csúcsán álló törvény erejét, bármely más

jogszabály, akár egy önkormányzati rendelet is leronthatja, alkalmazási területét korlátozhatja.)

4.2.1. *A termékekre vonatkozó előírások*

4.2.1.1. Általános biztonsági és megfelelőségi követelmények

A forgalomba kerülő, forgalmazható, üzemeltethető termékeknek az általános, közvetlenül alkalmazható európai uniós jogi aktusokban és a jogszabályokban foglalt követelményeknek meg kell felelni. Erre a Pftv. alapvetően a gyártót kötelezi. (A piac többi résztvevőjének feladatait és kötelezettségeit a következő pontban fejtem ki.)

A termék biztonságosságának megítélése a következők alapján kell, hogy történjen:

- alapvető ismérvek, összetétel, csomagolás, összeszerelés, karbantartási, beszerelési és felhasználási előírások,
- egészségre, más termékekre és a környezetre gyakorolt hatások,
- a termék külső megjelenése (címkézés, a termékekre vonatkozó útmutatók és tájékoztatók),
- a termék használatának hatása a fokozott veszélynek kitett fogyasztókra.

Amennyiben jogszabály biztonságossági követelményeket határoz meg, az azoknak megfelelő terméket biztonságosnak kell tekinteni.

Honosított harmonizált szabványban meghatározott követelményeknek megfelelő terméket biztonságosnak kell tekinteni.

Ha a termék által okozott kockázat nem észlelhető azonnal, akkor a kockázatokra történő figyelmeztetéseknek úgy kell megtörténnie írásban, hogy a felhasználó felmérhesse a használattal járó veszélyt.

A termék útjához kapcsolódó szereplők (gyártó, importőr, forgalmazó) piacfelügyelettel kapcsolatos általános kötelezettsége a hatóságokkal történő együttműködés, különösen:

- a termékkel kapcsolatos veszélyekről szóló tájékoztatás továbbadása,
- a termék származásának megállapításához és a forgalmazásának nyomon követéséhez szükséges adatok megőrzése,
- a forgalmazott termék biztonságosságának ellenőrizhetőségének biztosítása.

Abban az esetben, ha a termék biztonságosságát jogszabály, uniós jogi aktus, vagy a jogszabállyal összhangban álló szabvány nem határozza meg teljes körűen, akkor a termék

általános biztonságossági követelményeknek való megfelelését a következők figyelembevételével kell értékelni:

a) az említettektől eltérő nemzetközi szabványok, harmonizált szabványok, vagy a megfelelő európai szabványokat átvevő, önkéntesen alkalmazandó nemzeti szabványok,

b) az abban a tagállamban megállapított szabványok, amelyben a terméket forgalomba hozzák,

c) az Európai Bizottságnak a termékbiztonság értékeléséről szóló iránymutatásokat megállapító ajánlásai,

d) az érintett ágazatban hatályos szakmai termékbiztonsági követelményrendszer,

e) a tudomány és a technika mindenkori állása szerinti egészségügyi, műszaki-technikai, valamint a biztonságossággal összefüggő ismeretek,

f) a biztonságossággal összefüggő ésszerű fogyasztói vagy felhasználói elvárások, valamint a szakmai szervezetek által kidolgozott ajánlások.

A gyártó a megfelelőségértékelési eljárás lefolytatása vagy a teljesítménynyilatkozat kiállítása során az általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó európai uniós jogi aktusban vagy jogszabályban foglalt előírásokat, az előírt rendszert, módozatot – modulokat – köteles figyelembe venni.

4.2.1.2. A CE jelölés alapszabályai

A CE jelöléssel akkor kell a terméket ellátni, ha azt jogszabály előírja. Ebben az esetben azonban a jelölés megléte forgalomba hozatal előfeltétele. A termék csak akkor látható el CE jelzéssel, ha a rá vonatkozó követelményeknek megfelel. Azoknál a termékeknél, ahol a jogszabály nem követeli meg a CE jelölést, annak feltüntetése tilos.

4.2.2. A gazdasági szereplők kötelezettségei

A Pftv. által nevesített gazdasági szereplők a gyártó, a meghatalmazott képviselő, az importőr és logisztikai szolgáltató, valamint a forgalmazó, akikre a vonatkozó szabályokat a törvény III. fejezetében foglalja össze a jogalkotó.

4.2.2.1. A gyártó kötelezettségei

A gyártó köteles a tervezés és gyártás (sorozatgyártás) során a meghatározott követelményeket betartani, elkészíteni a termékre vonatkozó műszaki dokumentációt,

valamint, ha jogszabály előírja, akkor a CE jelöléshez szükséges eljárásokat elvégezni, vagy elvégeztetni. A műszaki dokumentációt és a megfelelőséget igazoló dokumentumot – más előírás híján – a forgalomba hozataltól számított 5 évig kell megőrizni.

Ha a gyártó szükségesnek ítéli, a terméket vagy annak mintáját felülvizsgálhatja, a panaszokat kivizsgálja, intézkedik a visszahívásról és tájékoztatja a hatóságokat. A termékeket azonosításra alkalmas jelöléssel kell ellátni, és minden terméken fel kell tüntetni a gyártó nevét, kereskedelmi nevét, kereskedelmi védjegyét és székhelyét. Ha a termék adottságai miatt azon nem helyezhetők el az információk, akkor a csomagoláson kell feltüntetni. Mindemellett kötelező a használat és kezelési útmutatót magyar nyelven feltüntetni a végfelhasználók és fogyasztók megfelelő tájékoztatása érdekében.

Ha a gyártó úgy ítéli meg, hogy a termék nem felel meg az előírásoknak, a szükséges intézkedéseket haladéktalanul meg kell tennie, veszélyes termék esetén köteles a forgalomból azt kivonni, visszahívni, valamint tájékoztatni a piacfelügyeleti hatóságot a megtett intézkedésekről és azok eredményeiről. A piacfelügyeleti hatóság felhívására a gyártó 8 napon belül köteles megküldeni a megfelelőséget igazoló dokumentumokat és azok hiteles magyar nyelvű fordítását. Ezek elmaradása esetén a piacfelügyeleti hatóság jogszabályban meghatározott intézkedéseket rendelhet el. Bármilyen a termék által okozott veszély elhárításában a gyártó köteles a piacfelügyeleti hatósággal együttműködni.

Végezetül fontos kitétel, hogy az importőr vagy forgalmazó saját néven hoz forgalomba, vagy forgalmaz egy terméket, vagy pedig olyan módosítást hajt végre rajta, ami a biztonsági és megfelelőségi tulajdonságait módosítja, akkor kvázi a gyártó helyébe lép, a továbbiakban a gyártó kötelezettségei terhelik.

4.2.2.2. Meghatalmazott képviselő kötelezettségei

A meghatalmazott képviselőt a gyártó írásban bízza meg. A megbízásnak minimálisan ki kell terjednie az alábbi két tevékenységre:

- A megfelelőséget igazoló dokumentumok átadása a piacfelügyeleti hatóság részére,
- a termék által jelentett veszély elhárítására tett azonnali intézkedések végrehajtása során együttműködik a piacfelügyeleti hatósággal.

A megbízás azonban nem terjedhet ki a tervezésre, gyártásra, valamint a műszaki dokumentáció összeállítására. A meghatalmazott képviselőnek is 5 éves iratmegőrzési kötelezettsége van a forgalomba hozataltól számítva, kivéve, ha jogszabály másként nem

szabályozza. A piacfelügyeleti hatóság felhívására a gyártóhoz hasonlóan a képviselő is 8 napon belül köteles megküldeni a megfelelőséget igazoló dokumentumokat és azok hiteles magyar nyelvű fordítását.

4.2.2.3. Az importőr és a logisztikai szolgáltató kötelezettségei

Az importőr kizárólag megfelelő terméket hozhat forgalomba, ami magába foglaltja a termék használhatósági és biztonsági tulajdonságait, az elvégzett megfelelőségértékelési eljárást, a megfelelő jelölések meglétét, a műszaki dokumentáció és biztonsági tájékoztató meglétét, valamint az egyéb jogszabályok által előírt dokumentumok meglétét. Az importőr a terméken nevét, kereskedelmi nevét, kereskedelmi védjegyét és székhelyét, ám ezek nem takarhatják el a gyártó feltüntetett adatait. Ha a termék adottságai miatt azon nem helyezhetők el az információk, akkor a csomagoláson kell feltüntetni. Mindemellett kötelező a használat és kezelési útmutatót magyar nyelven feltüntetni a végfelhasználók és fogyasztók megfelelő tájékoztatása érdekében, és ha azt a gyártó elmulasztotta, akkor az importőr köteles azt pótolni.

Ha az importőr úgy ítéli meg, hogy a termék nem felel meg az előírásoknak, a szükséges intézkedéseket haladéktalanul meg kell tennie, veszélyes termék esetén köteles a forgalomból azt kivonni, visszahívni, valamint tájékoztatni a gyártót és a piacfelügyeleti hatóságot a megtett intézkedésekről és azok eredményeiről. A piacfelügyeleti hatóság felhívására az importőr 8 napon belül köteles megküldeni a megfelelőséget igazoló dokumentumokat és azok hiteles magyar nyelvű fordítását. Ezek elmaradása esetén a piacfelügyeleti hatóság jogszabályban meghatározott intézkedéseket rendelhet el. Bármilyen a termék által okozott veszély elhárításában az importőr köteles a piacfelügyeleti hatósággal együttműködni. A műszaki dokumentációt és a megfelelőséget igazoló dokumentumot – más előírás híján – a forgalomba hozataltól számított 5 évig köteles megőrizni az importőr.

A közelmúltban lépett hatályba az a rendelkezés, miszerint ha a gyártó, importőr, meghatalmazott képviselő nem gondoskodott a jogszabályok által előírt, azoknak megfelelő dokumentációk (magyar nyelvű használati és kezelési útmutató, műszaki dokumentáció, megfelelőségértékelési dokumentáció, tájékoztatás a veszélyekről) meglétéről, akkor a logisztikai szolgáltató köteles azokat pótolni.

4.2.2.4. A forgalmazó

A forgalmazó tevékenysége során a szakmai gondosság követelményeit be kell hogy tartsa. Meg kell győződnie arról, hogy a termékre előírt jelöléseket és a megfelelőségi jelölést elhelyezték, a használati és kezelési útmutatót, valamint a veszélyekre történő figyelmeztetést mellékeltek, a gyártó és az importőr adatait feltüntették. Ha az előírt magyar nyelvű használati és kezelési útmutató, valamint a veszélyekre történő figyelmeztetés hiányzik, azt a forgalmazó köteles pótolni. A forgalmazó addig nem forgalmazhatja a terméket, amíg az arra vonatkozó valamennyi követelményt ki nem elégíti.

Ha az importőr úgy ítéli meg, hogy a termék nem felel meg az előírásoknak, a szükséges intézkedéseket haladéktalanul meg kell tennie, veszélyes termék esetén köteles a forgalomból azt kivonni, visszahívni, valamint tájékoztatni a gyártót, az importőrt és a piacfelügyeleti hatóságot a megtett intézkedésekről és azok eredményeiről. A piacfelügyeleti hatóság felhívására a forgalmazó 8 napon belül köteles megküldeni a megfelelőséget igazoló dokumentumokat és azok hiteles magyar nyelvű fordítását. Ezek elmaradása esetén a piacfelügyeleti hatóság jogszabályban meghatározott intézkedéseket rendelhet el. Bármilyen a termék által okozott veszély elhárításában a forgalmazó köteles a piacfelügyeleti hatósággal együttműködni.

4.2.3. A piacfelügyeleti hatóság és eljárási szabályai

4.2.3.1. A piacfelügyeleti hatóság

A piacfelügyeleti hatóságokat a Pfrend. jelöli ki az államigazgatási feladataiknak megfelelően, az azokhoz illeszkedő termékekkel, termékcsoportokkal kapcsolatos piacfelügyelet ellátására. Így piacfelügyeleti hatóság:

- a. az országos tisztifőorvos,
- b. a népegészségügyi hatósági hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatal,
- c. a közlekedési, fogyasztóvédelmi, munkavédelmi feladatkörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatal, valamint a fővárosi és vármegyei kormányhivatal népegészségügyi feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatala,
- d. a növény- és talajvédelmi hatáskörében eljáró vármegyei kormányhivatal,

- e. a gazdasági célfelhasználású termékek tekintetében a piacfelügyeleti feladatkörében eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala (a továbbiakban: Kormányhivatal),
- f. a fogyasztóvédelemért felelős miniszter,
- g. a közlekedésért felelős miniszter,
- h. a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter,
- i. a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: NMHH),
- j. a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: BM OKF),
- k. a Rendőrség szervei (a továbbiakban: Rendőrség),
- l. a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (a továbbiakban: NÉBIH),
- m. a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (a továbbiakban: SZTFH),
- n. a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat (a továbbiakban: KNBSZ).

A fentieknek megfelelően szabályozza a Pfrend. az importtermékek (Európai Unión kívüli, ún. harmadik országokból származó termékek) témakörében fennálló riasztási rendet. A vámhatóság a nem megfelelő vagy okmányhiányos importtermékek esetén haladéktalanul köteles értesíteni a piacfelügyeleti hatóságot, a Pfrend. tételesen felsorolásának megfelelően.

4.2.3.2. A piacfelügyeleti ellenőrzés és az ahhoz kapcsolható szankciók

Az eljárás során a piacfelügyeleti hatóság felhívására mindenki (a gazdasági szereplők és a felhasználó egyaránt) köteles hitelt érdemlően bizonyítani, hogy kitől szerezte be a terméket. A piacfelügyeleti hatóság jogosult mintát venni, vizsgálatokat elrendelni, súlyos kockázat fennállása esetén a terméket elkobozni, megsemmisíteni.

A piacfelügyeleti hatóság intézkedési kötelezettsége áll fenn, ha a termék a felhasználók egészségét vagy biztonságát veszélyezteti, valamint ha nem felel meg az uniós harmonizációs jognak.

Abban az esetben, ha a piacfelügyeleti hatóság megállapítja az intézkedési kötelezettséget, akkor haladéktalanul felszólítja a az érintett gazdasági szereplőt a megfelelő korrekciós intézkedések megtételére. A korrekciós intézkedések lehetnek különösen a következők:

- a) a termék megfelelővé tétele,
- b) a termék forgalmazásának megtiltása,
- c) a termék azonnali visszahívása és forgalomból történő kivonása (a nyilvánosság tájékoztatása mellett),

- d) a termék megsemmisítése vagy működésképtelenné tétele,
- e) megfelelő és egyértelmű magyar nyelvű figyelmeztetések elhelyezése a terméken,
- f) előzetes feltételek meghatározása a termék forgalmazására vonatkozóan,
- g) a kockázatnak kitett felhasználók azonnali figyelmeztetése.

Ha a gazdasági szereplő elmulasztja a fenti intézkedések megtételét és termékkel kapcsolatos kockázat továbbra is fennáll, akkor a piacfelügyeleti hatóság biztosítja a termék forgalomból történő kivonását, továbbá a nyilvánosság, az Európai Bizottság és a többi tagállam tájékoztatását. Az Európai Bizottság és a tagállamok közötti kommunikáció a (EU) 2019/1020 Rendelet 34. cikkében meghatározott Információs és kommunikációs rendszeren (röviden: ICSMS rendszer) keresztül történik.

Amennyiben a piacfelügyeleti hatóság piacfelügyeleti ellenőrzése során megállapítást nyer, hogy a termék nem felel meg az előírásoknak, akkor a hatóság jogosult:

- a) a termék használatából eredő figyelmeztető tájékoztatást előírni,
- b) széles körű tájékoztatást elrendelni (pl. médiaszolgáltató, vagy sajtó útján),
- c) a termék forgalomba hozatalát, vagy reklámozását megtiltani,
- d) a már forgalmazott termék forgalomból történő kivonását elrendelni,
- e) elrendelni a termék visszahívását,
- f) hiányosságok megszüntetésére kötelezni a gazdasági szereplőt,
- g) jogszerű állapot helyreállításáig megtiltani a termék forgalmazását,
- h) bírságot kiszabni.

Mindezen szankciókon túl törvény további jogkövetkezményeket is megállapíthat megsértése esetén. A piacfelügyeleti hatóság ellenőrzi az előírt korrekciós intézkedések végrehajtását.

Súlyos kockázat megszüntetése érdekében a piacfelügyeleti hatóság az online interfésztől történő adattörlést, hozzáférhetetlenné tételt, vagy változtatást is megkövetelhet a gazdasági szereplőtől, vagy akár annak informatikai szolgáltatójától. Ez esetben a végrehajtást a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság szervezi és ellenőrzi.

A piacfelügyeleti hatóság által alkalmazott szankcióknak hatékonynak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük. A bírság összege 15 ezer forinttól 500 millió forintig, de különösen nagy jogsértés és veszélyeztetés esetén 2 milliárd forint is lehet.

A hatósági intézkedés során elvégzett vizsgálatok, amelyeknél a megmintázott termék nem megfelelőnek bizonyul, a vizsgálat költségeit az a gazdasági szereplő köteles megfizetni, amelynél a terméket vizsgálat alá vonták.

A piacfelügyeleti hatóság együttműködik a gazdasági szereplőkkel a termékek kockázataiból származó károk enyhítése érdekében, valamint köteles minden intézkedést megtenni, ami a fogyasztók és felhasználók védelme, egészsége érdekében szükséges.

Ha a piacfelügyeleti hatóság az Európai Unió más tagállamában gyártott termék kivonásáról dönt, köteles a gyártót írásban értesíteni.

A piacfelügyeleti hatóság a piacfelügyeleti ellenőrzés során hozott döntésének kivonatát honlapján hat hónapra közzéteszi az igénybe vett jogorvoslattól függetlenül.

4.2.3.3. A korlátozó intézkedések egyedi szabályai

Amennyiben a piacfelügyeleti hatóság a termék forgalmazásának korlátozását, forgalomból történő kivonását, vagy visszahívását tartja szükségesnek, a döntés meghozatala előtt a gazdasági szereplő kérésére tárgyalást tart, kivéve ha az intézkedés sürgőssége ezt nem teszi lehetővé. Amennyiben a gazdasági szereplő kéri a meghallgatását, arra a kérelem beérkezésétől számított 10 napon túl kell lehetőséget biztosítani, de a gazdasági szereplő kérésére rövidebb idő alatt is meg lehet tartani. Ha a gazdasági szereplő a tárgyalást 5 napon belül kéri, a kérelemről a hatóság haladéktalanul intézkedik.

A piacfelügyeleti hatóság a tárgyalást követő 5 napon belül módosítja, vagy visszavonja döntését, ha a gazdasági szereplő a tárgyaláson hitelt érdemlően tanúsítja, hogy az intézkedés okai megszűntek. A tárgyalásról jegyzőkönyvet kell készíteni, amelynek részletes tartalmi követelményeit a Pfrend. tartalmazza.

4.2.3.4. A piacfelügyeleti tevékenységre vonatkozó különös szabályok

A piacfelügyeleti hatóság a fogyasztók széles körét érintő, a termékekkel kapcsolatos felügyeleti vizsgálatok és ellenőrzések eredményét és tapasztalatait jogosult nyilvánosságra hozni. Az egészségre és biztonságra veszélyes, vagy nem megfelelő biztonságú termékek termékekkel kapcsolatos információkat az átláthatóság és a hatósági tevékenység sérelme nélkül a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszi. Amellett a hatóság gondoskodik a Központi Piacfelügyeleti Információs Rendszerben (a továbbiakban: KPIR) az információk védelméről.

A piacfelügyeleti hatóság jogosult ellenőrizni, hogy a termék

- rendelkezik-e a megfelelő szervezet által kiállított tanúsítvánnyal, szakvéleménnyel, nyilvántartásba vételt igazoló okirattal, illetve a gyártó által kiadott teljesítménynyilatkozattal, megfelelőségi nyilatkozattal,
- megfelel-e a hatósági engedélyben, tanúsítványban, szakvéleményben, teljesítménynyilatkozatban, vagy a megfelelőségi nyilatkozatban foglaltaknak.

A piacfelügyeleti hatóság ellenőrzése során termékazonosítást, vagy más vizsgálatot végezhet. Az ellenőrzés során nem járhat el olyan szervezet, amely a forgalomba hozatalt megelőző eljárásban részt vett. A termék általános biztonsági kritériumnak történő megfelelése sem zárja ki azt, hogy a piacfelügyeleti hatóság a termékre korlátozó intézkedést hozzon, ha megállapítja, hogy a termék a megfelelés ellenére veszélyes.

4.2.3.5. Piacfelügyeleti szempontból különös termékek

A Pfrend. több termékre, vagy termékcsoporthoz vonatkozóan tartalmaz speciális, különös szabályokat. Ezek a külön nevesített termékek (termékcsoporthoz) a gépek kivételével az alábbiak:

- A játszótéri eszközök
- A szállítható nyomástartó berendezések
- A gyermekjátékok
- A nem automatikus működésű mérlegek
- A meghatározott feszültséghatáron belüli használatra tervezett villamossági termékek
- A felvonókkal és a felvonókhoz készült biztonsági berendezések (Érdekesség, hogy a jogalkotó ezt a termékcsoporthoz olyan fontosnak tartja, hogy egyetlenként a Pftv.-ben is külön említi, szabályozza.)
- A potenciálisan robbanásveszélyes környezetben történő alkalmazásra szánt berendezésekkel és védelmi rendszerek
- A mérőeszközök
- A nyomástartó berendezésekkel és rendszerek
- Az élelmiszerrel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő termékek

A fenti termékekre vonatkozó különös szabályok elemzésétől e helyen eltekintek, azonban a gépekre vonatkozó áttekintem az alábbiak szerint. Az előírások utalnak a gépek biztonsági követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról szóló 16/2008. (VIII. 30.) NFGM rendeletre (a továbbiakban: Géprend.), amely a hatálya alá tartozó gépek alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeire, valamint ehhez kapcsolódóan a „CE” jelölés használatának szabályaira terjed ki. Ha a gép a rendeltetésszerű használat során, az ésszerűen előre látható feltételek mellett veszélyezteti emberek és állatok életét, egészségét, anyagi javaik biztonságát, A Géprend. szerint a piacfelügyeleti hatóság elrendelheti a gép visszahívását, vagy forgalmának korlátozását akkor is, ha a gép „CE” jelöléssel és gyártói megfelelőségi nyilatkozattal is el van látva. Az intézkedésekről a hatóság haladéktalanul tájékoztatja az Európai Bizottságot, és megjelöli az intézkedés okát az alábbiak közül:

- a) a Géprend.-ben meghatározott, a gépek tervezésére és gyártására vonatkozó alapvető biztonsági és egészségvédelmi követelményeknek való nem megfelelés,
- b) a honosított harmonizált szabványok nem megfelelő alkalmazása vagy
- c) a honosított harmonizált szabványok hiányosságai.

A piacfelügyeleti hatóság a gyártót, vagy meghatalmazott képviselőt kötelezi a jogsértés megszüntetésére, a gép átalakítására, ha az elhelyezett „CE” jelölés nem megfelelő gépen lett elhelyezve, vagy a CE jelölés vagy gyártói megfelelőségi nyilatkozat hiányzik, vagy pedig a „CE” jelölés összetéveszthető, vagy egyéb okból nem megfelelő.

Amennyiben a fenti korlátozások, szankciók nem érnek célt, a nem megfelelés továbbra is fennáll, a hatóság a gépet a piacról kivonja, használatát megtiltja.

4.2.4. A piacfelügyeleti hatóság munkájához tartozó feladatok, szervezetek

4.2.4.1. A piacfelügyeleti hatóság és az összekötő hivatal

A piacfelügyeleti hatóságok összekötő hivatalának feladatait a fogyasztóvédelemért felelős miniszter látja el. Az összekötő hivatal felel a piacfelügyeleti hatóságok és a vámhatóságok összehangolt álláspontjának képviseletéért és a nemzeti piacfelügyeleti stratégiák közléséért.

4.2.4.2. Importtermékek szabályozása

A piacfelügyeleti hatóság a hatékonyabb tevékenység érdekében együttműködhet az Európai Unió kívüli országok (harmadik országok) illetékes hatóságaival, valamint együttműködési megállapodást köthet a NAV vámszervével. A harmadik országokból érkező termékek vámeljárása során el kell végezni az *EU 2 rendelet* VII. fejezete szerinti ellenőrzést, kivéve, ha az adott termék esetében hatósági ellenőrző vizsgálat szükséges. Ha a vám eljárás felfüggesztésre kerül, a vámhatóság a piacfelügyeleti hatóságot haladéktalanul értesíti.

A piacfelügyeleti hatóság az importtermékek szabad forgalomba bocsátásának felfüggesztését kérheti a vámhatóságtól, vagy a megfelelő feltételek fennállása esetén engedélyezheti azt.

A piacfelügyeleti hatóság a jelzi a vámhatóságnak ha veszélyes importtermékeket, súlyos kockázat fennállása esetén a termékkel kapcsolatos korlátozó intézkedést rendelhet el, információkat nyújt a vámhatóságnak az importtermék veszélyesség esetén.

Mindezek mellett a vámhatóság riasztási rendnek megfelelően értesíti a piacfelügyeleti hatóságot a 4.2.3.1. fejezetben leírtak szerint.

4.2.4.3. Központi Piacfelügyeleti Információs Rendszer

Szakmai programokkal és a veszélyes termékekkel kapcsolatban a piacfelügyeleti hatóság együttműködik az Európai Unió tagállamainak társhatóságaival és az Európai Bizottsággal dokumentumok nyújtása, vizsgálatok, intézkedések és vizsgálatokban való részvételek révén. A piacfelügyeleti hatóság a tudomására jutott tényekről, körülményekről KPIR rendszeren keresztül tájékoztatja a KPIR működtetéséért felelős fogyasztóvédelmi hatóságot a biztonságossági nem megfelelő termékekről. A fogyasztóvédelmi hatóság a tudomására jutott nem biztonságos termékek esetén tudomására jutott adatokról haladéktalanul tájékoztatja a piacfelügyeleti hatóságok, az országos gazdasági kamarát és a vámhatóságot, vagy más, az ügyben hatáskörrel rendelkező hatóságot.

Minden termékre, amelyek forgalmazására a piacfelügyeleti hatóság döntésében rendelkezést hoz, a KPIR-ben adatbázis létesül. Az adatbázis tartalmazza a termék főbb adatait, valamint a termékre vonatkozó információcsere a piacfelügyeleti és a fogyasztóvédelmi hatóság között kölcsönös és kötelező.

A megfelelőségértékelési szervezet köteles a piacfelügyeleti hatóságot tájékoztatni ha megállapítja, hogy a termék

- a) csak bizonyos feltételekkel hozható forgalomba,
- b) súlyosan, vagy közvetlenül veszélyezteti a fogyasztót,
- c) nem felel meg az európai uniós előírásoknak, vagy hazai jogszabályoknak.

Az országos és területi gazdasági kamarák termék biztonsággal kapcsolatos észrevételeikről tájékoztatják a fogyasztóvédelmi hatóságot, valamint tájékoztatást kérhetnek a KPIR-ben nyilvántartott adatokról.

4.2.4.4. Közösségi Gyors Tájékoztatási Rendszer

A termékbiztonsággal kapcsolatos ügyekben a fogyasztóvédelmi hatóság vesz részt a piacfelügyeleti hatóságok európai hálózatában. Magyarország a KPIR működtetéséért felelős fogyasztóvédelmi hatóságon keresztül kapcsolódik a Közösségi Gyors Tájékoztatási Rendszerhez (a továbbiakban: RAPEX). A piacfelügyeleti hatóság termékre vonatkozó korlátozó intézkedés esetén értesíti a fogyasztóvédelmi hatóságot, amely a RAPEX-en keresztül tájékoztatja az Európai Bizottságot.

4.2.4.6. Piacfelügyeleti programok

A piacfelügyeleti hatóság megalkotja, végrehajtja, és évente frissíti piacfelügyeleti programját. A programot a hatóság honlapján közzéteszi és minden év február 20. napjáig megküldi a fogyasztóvédelemért felelős miniszternek. A fogyasztóvédelemért felelős miniszter a megküldött programokat összegyűjti és megküldi az Európai Bizottságnak, valamint a piacfelügyeleti tevékenység koordinálása érdekében Piacfelügyeleti Munkacsoportot működtet. A piacfelügyeleti hatóság négyévente felülvizsgálja a működését és az erről szóló jelentését megküldi a felügyeletét ellátó miniszternek.

4.3. Az akkreditáció

A magyar jogalkotó döntése szerint a szabályokat a nemzeti akkreditálásról szóló 2015. évi CXXIV. törvény (a továbbiakban: Natv.), valamint a Nemzeti Akkreditáló Hatóságról és az akkreditálási eljárásról szóló 424/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Narend.) tartalmazza.

4.3.1. Az akkreditáció központi szerve és feladatai

A hatályos szabályozás szerint az akkreditáció központi szerve a Nemzeti Akkreditáló Hatóság (a továbbiakban: NAH) központi hivatalként működő központi költségvetési szerv, amely az iparügyekért felelős miniszter irányítása alá tartozik. Az akkreditáló szerv akkreditálással kapcsolatos alapfeladatai:

a) akkreditálási eljárás lefolytatása, az akkreditált szervezetek és akkreditált természetes személyek tevékenységének és alkalmasságának felügyeleti vizsgálata az akkreditált státusz fenntartása, felfüggesztése vagy visszavonása céljából, valamint a külföldi akkreditált státusz elismerése,

b) részvétel és képviselet az európai és a nemzetközi akkreditálási szervezetekben,

c) két- és többoldalú együttműködési és kölcsönös elismerési megállapodások kezdeményezése és megkötése az akkreditálás területén,

d) közreműködés az akkreditálással összefüggő nemzeti, európai és nemzetközi szabványosítási tevékenységben,

e) részvétel az akkreditálással kapcsolatos iskolarendszerű és az iskolarendszeren kívüli képzés tartalmi követelményeinek kidolgozásában, továbbá az iskolarendszeren kívüli képzés szervezésében,

f) tájékoztatás akkreditálási kérdésekben, így különösen az akkreditálással összefüggő szabványokról, jogszabályokról, útmutatókról és egyéb hazai és nemzetközi dokumentumokról, az akkreditálással összefüggő nemzetközi gyakorlatról és eseményekről,

g) az akkreditálással kapcsolatos hazai és nemzetközi dokumentáció gyűjtése és tárolása, valamint az azokhoz történő hozzáférés biztosítása.

Mindezek mellett a NAH honlapján közzéteszi az akkreditálással összefüggő jogszabályokat, dokumentumokat, tájékoztatókat, valamint az akkreditált szervezeteknek nyilvános adatait, tevékenységük rövid leírását, valamint az akkreditálás területének rövid megjelölését.

4.3.2. Az akkreditálási eljárás

A magyar jogszabály szerint az *akkreditálás*: a termékek forgalmazása tekintetében 765/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 2. cikk 10. pontjában meghatározott

fogalom: „a nemzeti akkreditáló testület tanúsítása arról, hogy egy megfelelőségértékelő szervezet megfelel a meghatározott megfelelőségértékelési tevékenységek ellátásához a harmonizált szabványokban megállapított követelményeknek és amennyiben alkalmazandó, bármely további követelménynek, beleértve a vonatkozó ágazati szabályozásokban meghatározottakat is”. Az akkreditálási eljárás egyszerűen megfogalmazva a megfelelőségértékelő szervezet minősítése a tekintetben, hogy rendelkezik mindazzal, ami a tevékenysége ellátásához szükséges.

Az eljárás során az általános eljárási szabályokon kívül az alábbi követelményeket kell érvényre juttatni:

- a) pártatlanság,
- b) függetlenség a különböző érdekcsoportok túlsúlyától és az akkreditálásban érdekelt kiegészítő képviselője,
- c) az igénybevétel önkéntessége,
- d) az eljárás átláthatósága és nyilvánossága,
- e) a kérelmező által az akkreditált státusz megszerzése érdekében elfogadott szabványoknak, valamint a jogszabályoknak és az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusainak való megfelelés,
- f) az akkreditálás európai és nemzetközi eljárási rendjével való összhang.

Az akkreditálási eljárás során a NAH honlapjáról letölthető kérelmet elektronikus úton kell benyújtani a hatósághoz. A kérelmező természetes személy, vagy

- a) a vizsgálólaboratórium,
- b) a mintavevő szervezet,
- c) a kalibrálólaboratórium,
- d) a jártassági vizsgálatot szervező szervezet,
- e) a terméket, folyamatot, szolgáltatást tanúsító szervezet,
- f) az irányítási rendszereket tanúsító szervezet,
- g) a személytanúsító szervezet,
- h) az ellenőrző szervezet, a hatóságok kivételével,
- i) a referenciaanyag-gyártó szervezet,
- j) a környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszert hitelesítő szervezet vagy természetes személy,

k) az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételtől szóló törvény szerinti hitelesítő szervezet,

l) az (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: általános adatvédelmi rendelet) 43. cikke szerinti tanúsító szervezet (a továbbiakban: adatvédelmi tanúsító szervezet) lehet.

Az akkreditálási eljárás értékelési és döntéshozatali szakaszból áll. Az értékelési szakasz legfeljebb 100 nap, melynek befejezéséről a hatóság végzést bocsát ki. Az értékelési szakaszban az akkreditáló szerv értékelő csoportot rendel ki, ami a területen szakértelemmel rendelkező szakemberekből, valamint minősítőkből áll. Az értékelő csoport az akkreditált státusz odaítélésére, bővítésére vonatkozó javaslatot tartalmazó szakvéleményt állít ki a hatóság részére. Értékelő csoport tagja az lehet, aki

a) nem áll a cselekvőképességét érintő gondnokság vagy támogatott döntéshozatal hatálya alatt,

b) magyar állampolgár vagy külön törvény szerint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy vagy letelepedett, illetve bevándorolt jogállású személy,

c) felsőfokú végzettséggel, az akkreditálás valamely területéhez kapcsolódó legalább 5 éves szakmai gyakorlattal rendelkezik,

d) a rá vonatkozó eljárásban az akkreditált szervezetnek vagy akkreditálást kérelmező szervezetnek nem tulajdonosa, tisztségviselője, munkavállalója, vagy korábbi - az eljárást megelőző 5 évben alkalmazott - munkavállalója, nem akkreditált természetes személy, az akkreditált szervezettel vagy az akkreditált természetes személlyel foglalkoztatásra irányuló egyéb jogviszonyban nem áll, nem közeli hozzátartozója e személyeknek,

e) gazdasági vagy szakmai kamarának vagy akkreditált szervezetek érdekképviselőjére létrehozott szervezetnek nem tisztségviselője.

A döntéshozatali szakaszban a hatóság a kérelmezett szakterületen szakértelemmel rendelkező, az értékelő csoport létszámának legalább 30%-ának megfelelő, de maximum 4 fő opponenst rendel ki. Az opponensnek a szakvélemény szakmai megállapításaival összefüggésben utasítás nem adható. Az opponens szakvéleményt készít a hatóság részére, melyben megjelöli az akkreditált státusz odaítéléséhez szükséges esetleges hiányosságokat, nem-megfeleléseket.

Az akkreditált szervezet vagy természetes személy írásban kérheti a határozatban foglalt akkreditálás területének szűkítését. Ez esetben a hatóság a kérelemben foglaltak szerint mérlegelés nélkül dönt. Amennyiben bővítésre vonatkozó kérelem érkezik a hatósághoz, valamint ha az akkreditált státusz megújítására vonatkozik a bejövő kérelem, arra az akkreditált státusz odaítélésére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

Az akkreditálási eljárásban hozott érdemi döntés véglegessé válásakor hatósági bizonyítvány (akkreditálási okirat) kerül kiállításra, amely az akkreditált státusz igazolja. Az akkreditált szervezet minden jelentős változást köteles 15 napon belül bejelenteni a hatóságnak, amely az akkreditált tevékenységét, vagy státuszát érinti.

4.3.3. Az akkreditált szervezet és természetes személy felügyeleti vizsgálata

Az akkreditált szervezet és természetes személy felügyeleti vizsgálata az érintett személy saját kérelmére indul. A rendkívüli felügyeleti vizsgálat oka panaszbejelentés, vagy az akkreditálás alapjául szolgáló körülmények megváltozása szolgálhat. A rendkívüli felügyeleti vizsgálat hivatalból indul. A rendkívüli felügyeleti vizsgálatra a felügyeleti vizsgálatra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

Az akkreditált szervezet vagy természetes személy az első felügyeleti vizsgálati eljárás iránti kérelmet az akkreditált státusz megadásától számított egy éven belül, azt követően legfeljebb két évente köteles benyújtani, de a helyszíni szemlék között két évnél hosszabb idő nem telhet el.

A felügyeleti vizsgálati eljárás értékelési és döntéshozatali szakaszból áll. Az értékelési szakasz legfeljebb 65 nap, melynek befejezéséről a hatóság végzést bocsát ki. Ebben a szakaszban az értékelő csoport javaslatokat tartalmazó szakvéleményt állít ki a hatóság részére. A 15 napos ügyintézési határidejű döntéshozatali szakaszban az opponens készít szakvéleményt a hatóság részére. A felügyeleti vizsgálat eredményétől függően a hatóság az akkreditált státuszt fenntartja, részlegesen vagy teljeskörűen felfüggeszti, vagy részlegesen vagy teljeskörűen visszavonja. (A korlátozó intézkedések alkalmazási eseteit a Natv. részletesen tartalmazza.)

4.3.4. Külföldi akkreditált státusz elismerése

A külföldi akkreditált szervezet kérelmezőként fordul a hatósághoz. Elismerés esetén az akkreditált státusz a saját eljárásával egyenértékűnek ismeri el. Az akkreditáló szerv akkor

ismeri el az akkreditált státusz a megfelelőségértékelési tevékenységi területen, ha az alábbi feltételek egyikének megfelelő szervezet ítélte oda:

a) az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam nemzeti akkreditáló testülete, amely a 765/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 10. cikke szerinti szakértői értékelésen megfelelt,

b) az Európai Akkreditálási Együtműködés Kölcsönös Elismerési Megállapodásának tagja, illetve az Európai Akkreditálási Együtműködéssel Kétoldalú Elismerési megállapodást kötött a megfelelőségértékelés tevékenység területén,

c) a Nemzetközi Laboratóriumakkreditálási Együtműködés vagy a Nemzetközi Akkreditálási Fórum Kölcsönös Elismerési Megállapodásának tagja a megfelelőségértékelés tevékenység területén, vagy

d) az akkreditáló szerv kétoldalú elismerési megállapodást kötött, amelynek feltételeit a megállapodás tartalmazza.

A külföldi akkreditált státusz elismerésének időbeni hatálya a Natv. szerint öt év, kivéve, ha a külföldi akkreditálási okirat ennél rövidebb határidőt nem állapít meg.

4.4. A fejezet összefoglalása

A megfelelőségértékelés, az akkreditáció és a piacfelügyelet olyan fogalmak, alappillérek, amelyek kulcsfontosságúak a termékek és szolgáltatások minőségének biztosítása és a fogyasztói bizalom erősítése szempontjából. Ezek a folyamatok meghatározzák, hogy a termékek és szolgáltatások megfelelnek-e a jogszabályi előírásoknak és az elvárásoknak, valamint védik a fogyasztók, üzemeltetők érdekeit.

A **megfelelőségértékelés** az első alappillére a termékbiztonság felügyeletének, ami a termékek és szolgáltatások minőségének vizsgálatát jelenti az előírásoknak való megfelelés szempontjából. Ez a folyamat magában foglalja a különböző tesztek, minősítéseket és tanúsítványok kiadását, amelyek igazolják, hogy a termék vagy szolgáltatás biztonságos, megbízható és minőségileg magas színvonalú. A megfelelőségértékelés általában a termékgyártók és forgalmazók felelőssége, akiknek biztosítaniuk kell, hogy termékeik megfeleljenek a vonatkozó előírásoknak és szabványoknak.

A **piacfelügyelet** az olyan intézkedéseket foglalja magában, amelyeknek célja a piacon forgalomban lévő termékek és szolgáltatások ellenőrzése, valamint a fogyasztók biztonságának és érdekeinek védelme. A piacfelügyeleti hatóságok folyamatosan monitorozzák a piacot, és ellenőrzik, hogy a termékek és szolgáltatások megfelelnek-e a jogszabályi követelményeknek. Amennyiben valamilyen hiányosságot vagy kockázatot találnak, intézkedéseket tesznek, például figyelmeztetéseket, termékvisszahívásokat vagy szankciókat alkalmaznak a problémás termékekkel vagy szolgáltatókkal szemben.

Az **akkreditáció** a megfelelőségértékelő szervezetek hitelesítését jelenti. Ez az eljárás megerősíti, hogy az adott szervezet képes megfelelő módon végrehajtani a megfelelőségértékelést, és megbízható és objektív eredményeket hozni. Az akkreditáció folyamatát a NAH felügyeli és igazolja az akkreditálási folyamatot. A szabályozás részletes és körültekintő, hiszen a piacnak, valamint és a piaci szereplőknek egyaránt elemi érdeke, hogy az akkreditációval rendelkező szervezetek megbízhatóak és elfogadhatóak a termékek és szolgáltatások minőségének értékelésére.

A hazai helyzetben a megfelelőségértékelés, az akkreditáció és a piacfelügyelet szerepe és fontossága nagy hangsúlyt kap. Magyarországon, az Európai Unió előírásaival összhangban a termékek és szolgáltatások minőségének biztosítása és a fogyasztói bizalom megerősítése érdekében számos intézmény és szabályozó hatóság van jelen. A termékbiztonság magyarországi alapintézménye a Nemzeti Akkreditáló Hatóság, amely felel az akkreditációért és a megfelelőségértékelésért, míg a Gazdasági Versenyhivatal és a fogyasztóvédelem hazai rendszere felelnek a piacfelügyeletért. Az elmúlt években számos intézkedést hoztak a megfelelőségértékelés, az akkreditáció és a piacfelügyelet szabályozásának és hatékonyságának javítása érdekében Magyarországon. Ennek eredményeként egyre több vállalkozás követi a megfelelőségi előírásokat, növelve ezzel a termékek és szolgáltatások minőségét és biztonságát. Az ügyfelek is egyre inkább tudatában vannak a jogos elvárásaiknak és jogoknak, és bizalommal fordulnak a piachoz. Az ilyen erőfeszítések kulcsfontosságúak a gazdasági növekedés, a fogyasztói elégedettség és a vállalkozások versenyképességének növelése szempontjából. Ahhoz, hogy az ország felzárkózzon a nemzetközi piacok színvonalához, a megfelelőségértékelés, az akkreditáció és a piacfelügyelet folyamatos fejlesztése és harmonizálása a nemzetközi szabványokkal

kiemelten fontos. A nemzetközi együttműködés, az információcserék és a kölcsönös elismerési megállapodások hozzájárulnak ahhoz, hogy a termékek és szolgáltatások a határokon átnyúlóan is biztonságosak és minőségiek legyenek.

Végeredményben elmondható, hogy a megfelelőségértékelés, a piacfelügyelet és az akkreditáció kulcsfontosságúak a termékek és szolgáltatások minőségének biztosítása és a fogyasztói bizalom erősítése szempontjából. A magyarországi helyzetben az elmúlt években történtek jelentős fejlesztések az infrastruktúrában és a szabályozásban, ami hozzájárul a minőségi termékek és szolgáltatások elterjedéséhez és növeli a fogyasztói elégedettséget. Az intézményrendszer rendelkezésre áll, a jogalkotó (az közösségi jognak megfelelően) kidolgozta, megalkotta az eljárási szabályokat, amelyek már koherens egységgé álltak össze. Reményeink szerint a rendszer működése nyomán a jövőben tovább növekszik, erősödik a termékbiztonság hazánkban.

5. Gazdasági számítás

Mint azt már korábban is írtam, a megfelelőségértékelés - piacfelügyelet – akkreditáció „trió”-jának megvalósítása, a folyamatos működtetése és felügyelete egyaránt jelentős energiát, erőforrásokat kíván a működtető szervezettől. A termékek és az érintett szervezetek változatossága, gyakorlatilag végtelennek mondható sokfélesége egzakt mérték meghatározását nem teszi lehetővé, azonban a költségek néhány aspektusát megpróbálom érzékeltetni. A megfelelőségértékelésnek folyamatának többféle költsége lehet, amelyek egyebek mellett a következőket foglalhatják magukban:

1. Vizsgálati díj: A megfelelőségértékelést végző szervezet vagy szakértő általában díjat számít fel a vizsgálat elvégzéséért. Ez a díj általában attól függ, hogy milyen jogi, műszaki vagy más szempontokat kell figyelembe venni, valamint a vizsgálat időtartamát és komplexitásától.
2. Laboratóriumi vizsgálatok: A terméknek vagy folyamatnak bizonyos laboratóriumi vizsgálatoknak kell alávetnie magát a megfelelőségértékelés részeként. Ezek a vizsgálatok meghatározott tesztek lehetnek, amelyeket a termék minőségének és teljesítményének meghatározására és ellenőrzésére használnak. Ezek a vizsgálatok többletköltséget jelenthetnek a megfelelőségértékelés folyamán.
3. Tanúsítvány kiadása: Ha a megfelelőségértékelés eredményeként a termék vagy folyamat megfelel a vonatkozó előírásoknak, akkor általában kiadásra kerül egy tanúsítvány vagy más típusú igazolás. Ennek a tanúsítványnak lehetnek költségei a kiállítása, regisztrációja és fenntartása.
4. Szakértői tanácsadás: A megfelelőségértékelés bonyolult folyamat lehet, amely szaktudást igényel. Ezért a vállalkozásoknak lehet szükségük szakértői tanácsadásra vagy külső szakértő bevonására a feladat elvégzéséhez. Ez pedig további költségeket jelenthet.
5. Felkészülési költségek: A megfelelőségértékeléshez gyakran szükség van az üzleti folyamatok, dokumentációk és más szükséges dokumentumok előkészítésére vagy frissítésére. Ezekkel az előkészületekkel járó költségeket is figyelembe kell venni.

Amennyiben csak az öt fenti összetevőt vesszük számításba, már akkor is számos különböző következménnyel, erőforrás szükséglettel számolhatunk. Néhány gondolat az 1., 2. és 3. pontban említett költségelemekről:

- Jelenleg Magyarországon az Akkreditált szervezetek és természetes személyek adatbázisa szerint Referencia-anyag gyártó és Biobankolás végzésére egyetlen egy szervezet, vagy személy sincsen akkreditálva, van olyan terület ahol 3-4 szervezet található, míg Vizsgálólaboratórium kategóriában 416 szervezet, vagy személy rendelkezik akkreditációval.¹⁹
- Magyarországon a tűzoltó-technikai termékek és tűz- vagy robbanásveszélyes készülék, gép, berendezés tűzvédelmi megfelelőségét vizsgáló, ellenőrző és tanúsító szervezetek kijelölését kijelölő hatóságként a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Igazgatóság végzi. Önkényesen kiragadott példaként említem, hogy a jelenleg hatályos nyilvántartás szerint a tűz- vagy robbanásveszélyes készülék, gép, berendezés vizsgálatára, ellenőrzésére és tanúsítására négy szervezet jogosult, de több olyan szakterület van, amely esetében csupán egyetlen egy szervezet rendelkezik jogosultsággal.²⁰

Csupán az itt említett két pont alapján is elmondható, hogy a megfelelőségértékelés során alkalmazandó technológia, infrastruktúra, tudás, tapasztalat és emberi erőforrás is meglehetősen speciális lehet.

Ebből egyfelől az következhet, hogy az arra alkalmas szervezetek kis száma (pl. 3 alatti piaci szereplő jelenléte) „kvázi monopol” helyzetet teremthet, ami önmagában is drágíthatja a megfelelőségértékelést. Másfelől előfordulhat, hogy a piac szűkössége miatt nem lehet rentábilisan működtetni több ilyen szervezetet. Az Európai Bizottság honlapján elérhető nyilvántartás szerint a gépdirektíva (2006/42/EC Machinery) területén teljes körű megfelelőség értékelés végzésére jogosult szervezetek száma hazánkban 3, míg

¹⁹ <https://www.nah.gov.hu/hu/kategoriak/> (Nemzeti Akkreditáló Hatóság: Akkreditált szervezetek és természetes személyek adatbázisa) (letöltés ideje: 2023.10.21., 22:53) [In 14]

²⁰ <https://www.katasztrofavedelem.hu/application/uploads/documents/2023-03/81118.pdf> (Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Kijelölt tanúsító szervezetek) (letöltés ideje: 2023.10.21., 23:05) [In 15]

Németországban 21, Olaszországban pedig 32.²¹ Eszerint az olasz vagy német piacon egy nagyságrenddel több szervezet működik olyan témakörben, amiből a magyar piac néhányat tud csak „eltartani”.

A megfelelőségértékelésnek folyamatának fent említett költségei között a 4. és 5. pontban említett költségelemek kalkulációjánál alapkérdés lehet, hogy a teendők külső szolgáltatóval való csináltatása vagy saját munkavállalóval történő elvégzése rentábilisabb-e az adott helyzetben. Íme néhány tényező, amit érdemes figyelembe venni a döntés során:

- Szakértelem és tapasztalat: Egy külső szolgáltatóval való együttműködés előnye, hogy speciális szakértelmet és tapasztalatot hoznak magukkal, ami segít a megfelelőségértékelés hatékonyabb végrehajtásában. Egy belső munkavállalóval is megoldható ugyan ez a feladat, de figyelembe kell venni annak képzettségét és jártasságát az adott területen.
- Ráfordított idő és erőforrások: A külső szolgáltatóval való együttműködés lehetővé teheti, hogy a belső erőforrásokat más fontos feladatokra fordítsák, ami hozzájárulhat az üzleti hatékonysághoz. Ha a belső munkavállalóval végeztetjük el a feladatot, akkor le kell vonni a rendszeres munkaidejéből azokat az órákat, amikor a megfelelőségértékeléssel kell foglalkoznia. Néha ez azt is jelenti, hogy további munkavállalókat kell felvenni annak érdekében, hogy a feladatot hatékonyan el tudják végezni.
- Gazdaságosság: A külső szolgáltatók általában díjazást igényelnek a szolgáltatásukért, ami növeli a költségeket. Ennek ellenére, ha a megfelelőségértékeléshez szükséges szakértelem és infrastruktúra nem áll rendelkezésre a cégen belül, akkor egy külső szolgáltatóval való együttműködés akár gazdaságosabb lehet, mint belső munkavállalókat képezni vagy bérelni.

A tényleges, számszerűsítés adataihoz a Magyar Mérnöki Kamara (a továbbiakban: MMK) hivatalos ajánlását érdemes figyelembe venni, ami mérnöki szolgáltatások árazásához nyújt támpontot. [Saját tapasztalataim alapján az MMK által ajánlott díjazás a valós piaci

²¹ <https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/#/notified-bodies/notified-body-list> (European Commission, Single Market Compliance Space) (lekérdezések ideje: 2023.10.28., 13:12) [In 16]

körülmények között ritkán és nehezen érvényesíthető.] A 2023. évre vonatkozó kamarai ajánlás szerint a mérnöknap díja nettó 76 – 344 ezer forint között alakul a képzettség, tapasztalat és felelősség változásának függvényében.²²

Az MMK egy kalkulátorral is segíti a tagokat. A kalkulátor szerint például egy összetett, több technológiai gépet és elemet is magába foglaló gyártósor megfeleltetésértékelése, ahol a gép(sor)-berendezés(ek) több aspektusa is vizsgálendő megfeleltetésértékelés során, egy 20 mérnöknapos tevékenység esetén nettó 3500 ezer forint költséggel vehető számításba.²³

²² <https://mernokvag yok.hu/mernoki-dij szabas/> (Magyar Mérnöki Kamara Mérnöknap díja forintban) (letöltés ideje: 2023.10.22., 00:58) [In 17]

²³ <https://mernokvag yok.hu/mernoki-dij szabas/online-medi/> (GÉPÉSZMÉRNÖKI SZOLGÁLTATÁSOKKAL KAPCSOLATOS SZAKÉRTÉSI SZOLGÁLTATÁSOK AJÁNLOTT DÍJSZABÁSA) (letöltés ideje: 2023.10.22., 01:15) [In 18]

6. Összefoglalás

Munkám során részletesen áttekintettem és bemutattam a megfelelőségértékelés, piacfelügyelet és az akkreditáció intézményeit a 765/2008/EK Európai Parlament és a Tanács rendeletével, valamint 2019/1020 Európai Parlament és a Tanács rendeletével összhangban működő, azokon alapuló hazai szabályozását. A termékbiztonság első alappilléreként elemeztem a megfelelőségértékelés működését, az eljárás résztvevőit és az eljárás részfolyamatait, egységeit, valamint speciális intézményeit, mint például a szerződéskötési kötelezettség. Második alappillérként a piacfelügyelet intézményét vettem górcső alá. A termékekre vonatkozó szabályok és a CE minősítés alkalmazási körülményei után a gazdasági szereplők piacfelügyelettel kapcsolatos teendői kerültek áttekintésre. Ezt követően a piacfelügyeleti eljárás részletes szabályai, végül a piacfelügyelet speciális rendszerei és Európai Unió háttérintézményei kerültek bemutatásra. Harmadik pillérként az akkreditáció részletszabályai, a központi szerv, az eljárási lépések, a felügyeleti vizsgálatok és a külföldi akkreditált státusz elismerése került bemutatásra. A fejezet végén rövid összegzést adok az elemzett szabályokról. A gazdasági számításban részletezem a termékbiztonság megfelelő szintjének biztosításához szükséges erőforrásokat, anyagi eszközöket és azok lehetséges költségeit.

7. SUMMARY

In the course of my work, I reviewed in detail and presented the domestic regulation of conformity assessment, market surveillance and accreditation institutions operating in accordance with Regulation 765/2008/EC of the European Parliament and the Council and Regulation 2019/1020 of the European Parliament and the Council. As the first pillar of product safety, I analyzed the operation of conformity assessment, the participants of the procedure and the sub-processes, units and special institutions of the procedure, such as the obligation to conclude a contract. As a second pillar, I examined the institution of market surveillance. After the rules for the products and the application conditions of the CE certification, the duties of the economic operators related to market surveillance were reviewed. After that, the detailed rules of the market surveillance procedure, and finally the special systems of market surveillance and the background institutions of the European Union were presented. As the third pillar, the detailed rules of accreditation, the central body, procedural steps, supervisory examinations and the recognition of foreign accredited status were presented. At the end of the chapter, I give a short summary of the analyzed rules. In the economic calculation, I detail the resources, material means and their possible costs necessary to ensure the appropriate level of product safety.

8. Nyilatkozat

NYILATKOZAT

Alulírott Dr. Samu-Nagy István, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Szent István Campus, Ipari gépek biztonsága szakmérnök szak nappali/levelező* tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: Gödöllő, 2023. 10. 26.

Hallgató

NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Diplomadolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Diplomadolgozatot záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: Gödöllő, 2023. 10. 26.

Belső konzulens

***Kérjük a megfelelőt aláhúzni!**

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A Dr. Samu-Nagy István (hallgató Neptun azonosítója: IDVVDE) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a diplomadolgozatot¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A diplomadolgozatot a záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: Gödöllő, 2023. 10. 26.

Belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

NYILATKOZAT

a diplomadolgozat¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Dr. Samu-Nagy István
A Hallgató Neptun kódja: IDVVDE
A dolgozat címe: A megfelelőségértékelés hazai intézményrendszere a 765/2008/EK és az EU 2019/1020 rendelet alapján
A megjelenés éve: 2023
A tanszék neve: Mechatronika

Kijelentem, hogy az általam benyújtott diplomadolgozat² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

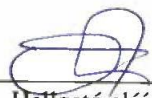
Ha a fenti nyilatkozattal valótlant állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: Gödöllő, 2023. év 10 hó 26 nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

9. Irodalomjegyzék

Szakirodalmi források (a kiadás évének sorrendjében)

- [1] Földrajzi Értesítő 2004. LIII. évf. 1-2 füzet
- [2] Gyártás Trend Technológiai Magazin 2023. május XVI. évfolyam 5. szám
- [3] EURÓPAI TÜKÖR (A Külügyminisztérium folyóirata) 2014/2. szám
- [4] PRO PUBLICO BONO – Magyar Közigazgatás, 2016/3.
- [5] A termékekre vonatkozó uniós szabályozásról szóló 2022. évi útmutató (A kék útmutató) (EURÓPAI BIZOTTSÁG 2022/C247/01) 2022.6.29

Internetes források (a dolgozatban szereplő sorrendben)

- [In 1] https://www.ksh.hu/stadat_files/ber/hu/ber0001.html (letöltés ideje: 2023.06.29., 00:19)
- [In 2] https://www.ksh.hu/stadat_files/ber/hu/ber0003.html (letöltés ideje: 2023.06.29., 00:35)
- [In 3] https://www.ksh.hu/stadat_files/ipa/hu/ipa0004.html (letöltés ideje: 2023.07.06., 00:16)
- [In 4] https://www.ksh.hu/stadat_files/ipa/hu/ipa0001.html (letöltés ideje: 2023.07.06., 00:27)
- [In 5] <https://autopro.hu/elemzesek/tim-magyarorszagon-nagyon-fontos-a-gepipar/726316> (TIM: Magyarországon nagyon fontos a gépipar) (letöltés ideje: 2023.07.06., 01:55)
- [In 6] <https://ertelmezo.oszk.hu/kereses.php?kereses=termék> (A magyar nyelv értelmező szótára, „termék” címszó) (letöltés ideje: 2023.07.09., 16:47)
- [In 7] <https://epitesijog.hu/jogszabalyok/jogszabalyok/39-a-jogszabaly-es-a-jogforras> (letöltés ideje: 2023.09.29., 21:07)
- [In 8] <https://www.mszt.hu/hu-hu/tevhitek-es-tenyek> (Magyar Szabványügyi Testület, Tévhitek és Tények) (letöltés ideje: 2023.09.29., 22:36)

- [In 9] https://europa.eu/youreurope/business/product-requirements/standards/standards-in-europe/index_hu.htm (Szabványok Európában, az Európai Unió honlapja) (letöltés ideje: 2023.10.04., 19:52)
- [In 10] http://epa.oszk.hu/02700/02735/00010/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_1995_2_117-153.pdf (Pálos Emil, Gaál Lajos: KATONAI MINŐSÉGÜGY) (letöltés ideje: 2023.10.03., 22:36)
- [In 11] http://www.mfsz.hu/public/uploadimages/dokumentumok/pdf/1446366080_BLUE%20GUIDE_2014_HU.pdf (Kék útmutató az uniós termékszabályok végrehajtásáról 2014, Európai Bizottság, Változat 1.1 – 15/07/2015) (letöltés ideje: 2023.10.04., 19:28)
- [In 12] <https://www.mszt.hu/hu-hu/szabvanyositas> (Magyar Szabványügyi Testület, Szabványosítás története) (letöltés ideje: 2023.10.03., 22:48)
- [In 13] https://mkeh.gov.hu/piacfelugyeleti_muszaki/A_piacfelugyeletrol (Budapest Főváros Kormányhivatala: A piacfelügyeletről) (letöltés ideje: 2023.10.04., 22:00)
- [In 14] <https://www.nah.gov.hu/hu/kategoriak/> (Nemzeti Akkreditáló Hatóság: Akkreditált szervezetek és természetes személyek adatbázisa) (letöltés ideje: 2023.10.21., 22:53)
- [In 15] <https://www.katasztrofavedelem.hu/application/uploads/documents/2023-03/81118.pdf> (Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, Kijelölt tanúsító szervezetek) (letöltés ideje: 2023.10.21., 23:05)
- [In 16] <https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/#/notified-bodies/notified-body-list> (European Commission, Single Market Compliance Space) (lekérdezések ideje: 2023.10.28., 13:12)
- [In 17] <https://mernokvagyok.hu/mernoki-dijszabas/> (Magyar Mérnöki Kamara, Mérnöknapi díj forintban) (letöltés ideje: 2023.10.22., 00:58)
- [In 18] <https://mernokvagyok.hu/mernoki-dijszabas/online-medi/> (GÉPÉSZMÉRNÖKI SZOLGÁLTATÁSOKKAL KAPCSOLATOS SZAKÉRTÉSI SZOLGÁLTATÁSOK AJÁNLOTT DÍJSZABÁSA) (letöltés ideje: 2023.10.22., 01:15)

Fontosabb jogszabályok

Hozzáférés az európai uniós joghoz: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

- 765/2008/EK Európai Parlament és a Tanács rendelete
- 2019/1020 Európai Parlament és a Tanács rendelete
- 2009. évi CXXXIII. törvény a megfelelőségértékelő szervezetek tevékenységéről
- 315/2009. (XII. 28.) Korm. rendelet a megfelelőségértékelő szervezetek kijelöléséről, valamint a kijelölt szervezetek tevékenységének részletes szabályairól
- 2012. évi LXXXVIII. törvény a termékek piacfelügyeletéről
- 6/2013. (I. 18.) Korm. rendelet a piacfelügyeleti tevékenység részletes szabályairól
- 2015. évi CXXIV. törvény a nemzeti akkreditálásról
- 424/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet az akkreditálási eljárásról szóló
- 16/2008. (VIII. 30.) NFGM rendeletre a gépek biztonsági követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról
- 266/2013. (VII.13.) Korm. rendelet az építésügyi és az építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységekről